

Badanie świadomości i zachowań ekologicznych mieszkańców Polski

Raport TNS Polska dla
Ministerstwa Środowiska

Warszawa 2012

Spis treści

1		
Streszczenie	04	
2		
Wprowadzenie - charakterystyka badania	16	
3		
Największe wyzwania dla Polski a problemy środowiska naturalnego	22	
4		
Środowisko naturalne i jego ochrona	31	
5		
Gospodarka odpadami	50	
6		
Zmiany klimatu	67	
7		
Wspierające ochronę środowiska działania indywidualne i zachowania konsumenckie	75	
8		
Wizerunek Ministerstwa Środowiska	100	
9		
Charakterystyka głównych wskaźników	111	

Badanie świadomości i zachowań ekologicznych mieszkańców Polski zrealizowane zostało na zlecenie Ministerstwa Środowiska przez Zespół Badań Społecznych OBOP w TNS Polska. Projekt sfinansowany został ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Sfinansowano ze środków
Narodowego Funduszu Ochrony
Środowiska i Gospodarki Wodnej

1

Streszczenie

Streszczenie

„Badanie świadomości i zachowań ekologicznych mieszkańców Polski” (2012) jest elementem wieloletniego programu badawczego Ministerstwa Środowiska. W roku 2012 badanie zostało zrealizowane po raz drugi, choć w nieco innym kształcie niż w roku 2011. Wyniki ubiegłorocznych badań pozwoliły na doprecyzowanie kwestionariusza badawczego oraz ustalenie zasad realizacji cyklicznych, powtarzanych systematycznie badań świadomości (tzw. badanie trackingowe). Warto dodać, że od poprzedniej edycji projektu uległy zmianie uwarunkowania prowadzenia badania. W wynikach cyklicznych badań nastrojów społecznych i ekonomicznych widać, że w poczuciu Polaków realia życia systematycznie pogarszają się. Coraz więcej mówi się o kryzysie gospodarczym i odczuwaniu jego efektów przez społeczeństwo. Te na pozór odległe od spraw przyrody i ekologii zagadnienia nie pozostają bez wpływu na opinie i zachowania dotyczące środowiska. W przedstawionych poniżej wynikach zobaczymy, że niektóre z obserwowanych rezultatów i zmian wynikać mogą nie tyle ze zmian świadomości ekologicznej, co z pogorszenia się sytuacji finansowej gospodarstw domowych.

Streszczenie

Rok to za mało, by w świadomości ekologicznej określić znaczące, tym bardziej przełomowe zmiany – na to potrzeba więcej czasu i pomiarów. W niektórych miejscach już teraz można jednak zauważyć rysujące się trendy. Przykładowo osoby segregujące odpady w większym zakresie zwracają uwagę na niektóre produkty (np. leki, świetlówki), ale też trzeba powiedzieć, że mniejsza jest gotowość do tego, by za rozwiązania ekologiczne płacić więcej.

W mocy pozostaje wniosek z poprzedniego badania – poziom świadomości ekologicznej nie jest w pełni zadowalający a odpowiedzi udzielane przez respondentów bywają też niekonsekwentne. Przykładowo w gospodarstwie domowym co czwartej osoby, która uważa, że problem śmieci jest najważniejszym problemem polskiego środowiska i jednocześnie jest zdania, że stan przyrody zależy od każdego z nas, nie segreguje się śmieci.

Co ciekawe i ważne, na wiele spraw dotyczących środowiska naturalnego Polacy patrzą podobnie, niezależnie od swoich cech społeczno-demograficznych. Ogólnie jednak powiedzieć można, że grupą pozytywnie wyróżniającą się na tle pozostałych są osoby z wykształceniem wyższym.

Streszczenie – największe wyzwania dla Polski a problemy środowiska naturalnego

Spośród różnych dziedzin, w których działa państwo, większość Polaków za sprawy obarczone największą ilością problemów uważa kwestie *pracy* oraz *ochrony zdrowia*. Spośród czterech najczęstszych odpowiedzi trzy odnoszą się do tematów ekonomicznych (poza pracą są to *gospodarka* i *finanse publiczne*). O *ochronie środowiska* mówi mniej niż co dziesiąty badany i sprawa ta jest oceniana podobnie jak *szkolnictwo wyższe i nauka* oraz *sprawy wewnętrzne i bezpieczeństwo*.

Zebrane odpowiedzi pokazują, które kwestie z perspektywy zwykłych ludzi są najbardziej problematyczne i gdzie dostrzegany jest deficyt dobrych rozwiązań. Dziedziny te można traktować jako te, w których trudności są dla obywateli najbardziej namacalne i dotkliwe. Spraw środowiska naturalnego na liście najbardziej „palących” problemów nie ma.

Jeśli chodzi o obszar samego środowiska naturalnego w Polsce, to zdecydowanie najwięcej osób za problem uważa kwestię *śmieci*. *Zmiany klimatu* znajdują się na czwartej pozycji i wyprzedzane są przez *zanieczyszczenie wód, powietrza* oraz *katastrofy naturalne*.

Streszczenie – środowisko naturalne i jego ochrona

Zasada zrównoważonego rozwoju wpisana jest w Konstytucję. Można jej sprostać tylko dzięki zintegrowaniu polityk środowiskowej, społecznej i gospodarczej.

W badaniu Polaków zapytaliśmy o to, czy ich zdaniem ochrona środowiska może pozytywnie wpłynąć na rozwój gospodarczy. Zdecydowana większość badanych (3/4) się z tą opinią zgadza.

Opinie na temat stanu środowiska w Polsce są równo podzielone – tyle samo osób ocenia je dobrze co źle. W tym względzie od ubiegłego roku oceny nieco się pogorszyły.

Zdaniem badanych stan środowiska naturalnego zależy przede wszystkim od aktywności każdego z nas. Czynniki instytucjonalne (dobre prawo, działania władz itp.) liczą się, natomiast znajdują się na dalszych pozycjach. Jako społeczeństwo odpowiedzialność za dobrostan przyrody przypisujemy głównie indywidualnym jednostkom, a nie instytucjom. Taki wniosek potwierdzają również odpowiedzi na pytanie o to, kto powinien dbać o kształtowanie postaw i zachowań ekologicznych – odpowiedź „każdy indywidualnie” obok szkoły i rodziny pojawia się najczęściej. I tu warto wspomnieć, że szkoła i rodzina w porównaniu do telewizji, Internetu oraz innych mediów jako źródło informacji o środowisku pojawiają się dość rzadko. Oznaczać to może, że z jednej strony polskie szkoły nie w pełni spełniają pokładane w nich oczekiwania, a z drugiej na mediach spoczywa duża odpowiedzialność, by o stanie środowiska informować rzetelnie i mądrze.

Streszczenie – gospodarka odpadami

Jak już było powiedziane, kwestia śmieci przez wielu Polaków uważana jest za największy problem polskiego środowiska naturalnego. Okazuje się, że w ciągu roku udział osób, które deklarują, że w ich domach regularnie segreguje się odpady, nie zmienił się (wynosi około 45%). Zmiany widać natomiast w pozostałych kategoriach – wzrósł udział deklaracji o sporadycznej segregacji i jednocześnie zmalał odsetek tych, którzy mówią, że w ich gospodarstwach wrzuca się wszystko do jednego kosza.

Zdaniem Polaków podstawowa bariera w segregowaniu odpadów tkwi w przyczynach zewnętrznych i od nich niezależnych tj. w braku odpowiedniej infrastruktury. Infrastruktura ta zmienia się jednak z roku na rok na lepsze, a więc jeśli faktycznie to ona powstrzymuje ludzi przed segregowaniem odpadów, to należałoby się spodziewać, że właściwe postępowanie ze śmieciami będzie coraz częstsze.

Osoby, które segregują odpady, w większym stopniu niż w roku ubiegłym, zwracają uwagę na materiały takie jak baterie, sprzęt RTV/AGD, leki i świetlówki. Może to świadczyć o tym, że wiedza na temat segregacji zwiększyła się.

Streszczenie – gospodarka odpadami

Ważnym kontekstem dla pytań o gospodarowanie odpadami jest i będzie w kolejnych latach nowelizacja *Ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach*, zgodnie z którą gmina przejmuje liczne zadania związane z gospodarowaniem odpadami, w tym m.in. prowadzenie działań informacyjnych i edukacyjnych w zakresie prawidłowego gospodarowania odpadami komunalnymi.* W tym roku co czwarty badany twierdzi, że działania gminy w tym obszarze zauważył. Widać też, że działania gmin częściej zauważają osoby, które regularnie segregują odpady. Na podstawie badania trudno definiować zależności przyczynowo-skutkowe między tymi zjawiskami, natomiast warto mieć je na uwadze, bo albo gmina jest skłonna zachęcić do pozytywnych zachowań, albo osoby, które zachowują się ekologicznie są bardziej skłonne, by gminę docenić. Ogólnie też stwierdzić należy, że osoby, które regularnie segregują odpady, cechują się bardziej rozwiniętą świadomością ekologiczną, nie tylko w zakresie odpadów, ale też w odniesieniu do innych postaw i zachowań.

*Przepisy dot. obowiązków edukacyjnych weszły w życie 1 stycznia 2012 r.

Streszczenie – zmiany klimatu

Zmiany klimatu choć przez wielu nie są postrzegane za jeden z głównych problemów polskiego środowiska naturalnego, to jako problem przez niemal wszystkich uważane są za ważne.

Również w tym przypadku Polacy są zdania, że działania na rzecz minimalizacji skutków zmian klimatu, poza władzami, powinien podejmować każdy z nas.

Zdecydowana większość Polaków widzi potrzebę zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych i względna większość uważa, że należy to zrobić jak najszybciej.

Mniej niż co dziesiąta osoba uważa, że Polska nie powinna redukować emisji gazów cieplarnianych.

Streszczenie – wspierające ochronę środowiska działania indywidualne i zachowania konsumenckie

W porównaniu do ubiegłego roku skłonność do wykonywania pewnych czynności proekologicznych pozostała na podobnym poziomie lub nieznacznie zwiększyła się. Mniej więcej tyle samo osób zawsze lub często korzysta z toreb wielokrotnego użytku (około 3/4) czy też zwraca uwagę na oznaczenia ekologiczne (około 1/3). Jak się okazuje, osoby, które zwracają uwagę na oznaczenia ekologiczne faktycznie lepiej je znają, choć jest też tak, że co piąty z badanych, którzy twierdzą, że zwracają uwagę na te oznaczenia, spośród pokazanych dziewięciu znaków, zna co najwyżej jeden. Zdecydowanie najbardziej rozpoznawalnym znakiem jest oznaczenie „Nadaje się do recydingu”, które zna ponad połowa badanych.

Być może nie tyle ze względu na rozwój świadomości ekologicznej, co na zmianę sytuacji ekonomicznej, mniej Polaków uważa, że w ich domach marnuje się żywność (obecnie co piąty), a więcej oszczędza energię – nie oszczędza energii 6% badanych (w roku ubiegłym było to 11%). Po konkretnych zachowaniach widać, że Polacy w większym stopniu m. in. unikają trybu czuwania w urządzeniach RTV/AGD (25% w porównaniu do 18% w roku 2011). Tak jak poprzednio, wśród osób młodszych większy jest odsetek tych, którzy nie oszczędzają energii.

W co piątym domu planuje się w najbliższym roku podjęcie dodatkowych działań, które zwiększą efektywność energetyczną i umożliwią zmniejszenie rachunków za energię.

Streszczenie – wizerunek Ministerstwa Środowiska

Od ubiegłego roku zaufanie do wszystkich uwzględnionych w badaniu podmiotów zmniejszyło się. Z pewnością ma to związek z szeroko komentowanym kryzysem gospodarczym oraz licznymi aferami, które poruszyły opinię publiczną.

Zdecydowanie najbardziej Polacy ufają naukowcom oraz Lasom Państwowym, które w badaniu pojawiły się po raz pierwszy (w obydwu przypadkach instytucjom tym ufa około 70% badanych). Ministerstwu Środowiska, podobnie jak Unii Europejskiej, ufa nieco ponad połowa badanych, a więc są to instytucje cieszące się większym zaufaniem niż np. dziennikarze. Zdecydowanie najmniejszym zaufaniem cieszy się rząd, któremu ufa około ¼ badanych oraz partie polityczne, przy których poziom zaufania jest jeszcze niższy. Warto więc zwrócić uwagę na to, że Ministerstwo Środowiska jest znacznie lepiej postrzegane niż rząd, z którym w naturalny sposób może być porównywane.

Streszczenie – wizerunek Ministerstwa Środowiska

Ocena Ministerstwa Środowiska – zarówno ta ogólna, jak i odnosząca się do szczegółów – wypada podobnie. W każdym przypadku około 40% badanych ma o Ministerstwie dobre zdanie, około 30% myśli o nim źle, ale też spora grupa, bo około 20%, nie ma na jego temat zdania. Takie wyniki mogą oznaczać, że wszelkie opinie o Ministerstwie reprezentują tak naprawdę jedną postawę, która nie jest ugruntowana w wiedzy. Ministerstwo Środowiska ma zatem spory potencjał komunikacyjny. Istnieje pewien kredyt zaufania i w zależności od tego, jak Ministerstwo kształtować chce swoją relację z obywatelami, można budować u ludzi postawy w większym stopniu osadzone w wiedzy i konkretnych informacjach.

Streszczenie

Badania trackingowe świadomości i zachowań ekologicznych należy kontynuować. Tylko w ten sposób ustalić można, czy i na ile zachodzą zmiany oraz zrozumieć naturę pojawiających się trendów. Jak pokazują wyniki, życie społeczne jest złożone i badając jeden z jego wymiarów, nie da się uciec od innych. W tegorocznej edycji widać, że choć w pewnym zakresie bardziej myślimy o ekologii (np. zwracamy uwagę na segregację większej ilości materiałów i tworzyw), to kiedy za troskę o środowisko my sami mamy ponieść koszt, to w czasie kryzysu jesteśmy mniej na to gotowi.

2

Wprowadzenie – charakterystyka badania

Wprowadzenie

Wiele negatywnych zmian w środowisku powodowanych jest rosnącym wykorzystaniem zasobów naturalnych koniecznym dla zaspokojenia istniejącego modelu produkcji i konsumpcji. Oznacza to, że aby odwrócić bądź choćby zatrzymać istniejące trendy, potrzebne są głębokie zmiany wzorców produkcji, ale też konsumpcji na poziomie gospodarstw domowych oraz poszczególnych jednostek.

Zgodnie z brzmieniem misji Ministerstwa Środowiska jest to instytucja, która poprzez współtworzenie polityki państwa, troszczy się o środowisko w Polsce i na świecie oraz wpływa na długofalowy, realizowany z poszanowaniem przyrody i praw człowieka rozwój kraju tak, aby uwzględnić potrzeby zarówno współcześnie żyjących ludzi, jak i przyszłych pokoleń.

Ministerstwo Środowiska, którego rolą jest ochrona środowiska, oddziałując na świadomość ekologiczną, posiada dwa zasadnicze instrumenty wpływu. Po pierwsze, ma możliwość formalnego regulowania zasad życia społecznego poprzez współtworzenie rozwiązań prawnych. Po drugie, narzędziem polityki ochrony środowiska jest też prowadzenie działalności w zakresie edukacji ekologicznej.

Wprowadzenie

Z uwagi na cele Ministerstwa Środowiska ważnym elementem odniesienia dla prowadzenia polityk publicznych jest poziom świadomości ekologicznej mieszkańców Polski. Poziom świadomości ekologicznej i jego wzrost to nie tylko jeden z czynników stanowiących kontekst dla funkcjonowania Ministerstwa, ale również z racji prowadzonych działań edukacyjnych cel sam w sobie. Z tej też przyczyny wpływa potrzeba prowadzenia badań trackingowych, które pozwolą zyskać rzetelne spojrzenie na stan świadomości ekologicznej, jego zmiany oraz umożliwią zweryfikowanie prowadzonych przez Ministerstwo działań.

Poza wartością dla samego Ministerstwa Środowiska takie badanie ma też wysoką użyteczność dla wielu innych interesariuszy – zarówno instytucji publicznych, jak i organizacji pozarządowych, firm, ale też samych obywateli.

W ręce czytelnika oddajemy raport stanowiący kompleksowe podejście do świadomości ekologicznej – pokazujemy w nim zarówno ogólne nastawienie Polaków do spraw środowiska, ale też sprawdzamy ich wiedzę czy pytamy o proekologiczne zachowania, które wykonują lub nie na co dzień.

Obszary badawcze

W toku przygotowań do realizacji badania wyznaczono sześć głównych obszarów badawczych:

1. Największe wyzwania dla Polski a problemy środowiska naturalnego

2. Środowisko naturalne i jego ochrona

3. Gospodarowanie odpadami

4. Zmiany klimatu

5. Wspierające ochronę środowiska działania indywidualne i zachowania konsumenckie

6. Wizerunek Ministerstwa Środowiska

Szczegółowa koncepcja badania znajduje się w załączniku do raportu „Badanie świadomości i zachowań ekologicznych mieszkańców Polski – opracowanie teoretyczne badania”.

Metodologia badania

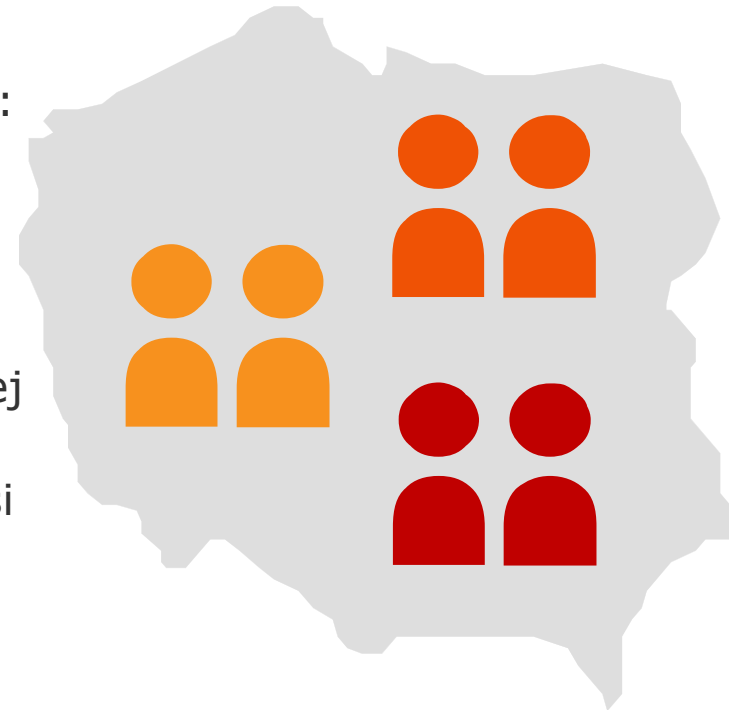
Badanie świadomości i zachowań ekologicznych mieszkańców Polski zostało zrealizowane w ramach wielotematycznego projektu Omnibus:

- metodą wywiadu indywidualnego wspomaganego komputerowo (CAPI);
- w dniach od 4 do 7 października 2012 roku;
- na losowej ogólnopolskiej, reprezentatywnej próbie mieszkańców Polski w wieku 15 i więcej lat liczącej 1000 osób.

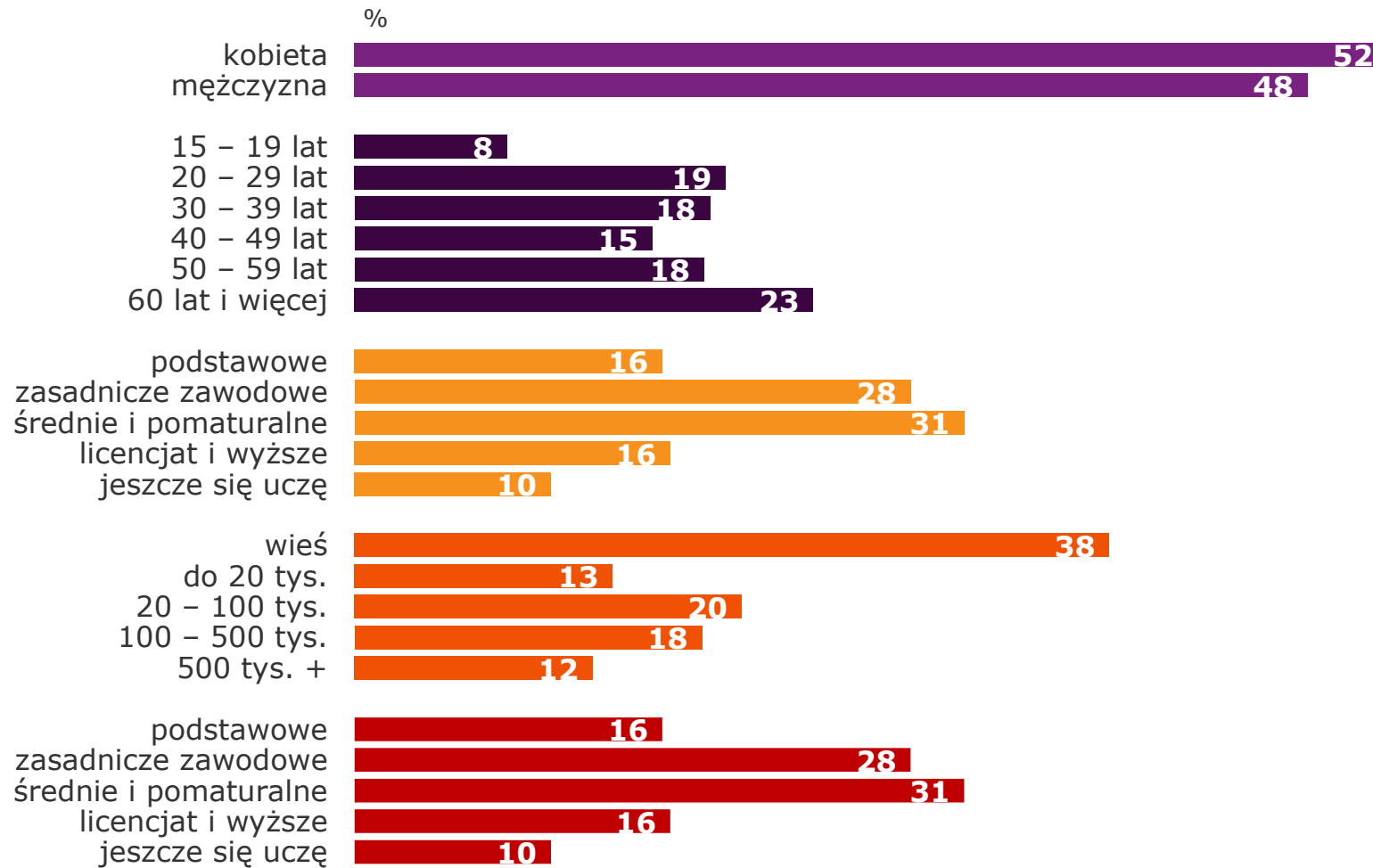
Maksymalny błąd oszacowania w badaniu wynosi +/-3,1%.

W roku 2011 prowadzone było analogiczne badanie – tam, gdzie będzie to możliwe, dane bieżące zestawione zostaną z danymi z roku ubiegłego.

Dla większej przejrzystości wartości procentowe w raporcie zaokrąglane są do całości. Oznacza to, że w niektórych przypadkach może się zdarzyć, że wartości te nie sumują się do 100%.

Struktura badanej próby

3

Największe wyzwania dla Polski a problemy środowiska naturalnego

Największe wyzwania dla Polski a problemy środowiska naturalnego

Cel: Ogólna charakterystyka postrzegania problemu środowiska naturalnego (na tle innych problematycznych kwestii oraz w obrębie samego środowiska)

- Jak postrzegane są współczesne problemy Polski?
 - Jak na ich tle postrzegane są problemy środowiska naturalnego?
- Jak postrzegane są problemy związane ze środowiskiem naturalnym?
 - Które uważane są za mniej/bardziej ważne?

Pokażę Panu(i) listę różnych dziedzin, w których działa państwo. Proszę wskazać trzy z nich, w których Pana(i) zdaniem nasz kraj ma najwięcej problemów do rozwiązania.

Największe wyzwania dla Polski

Spośród różnych dziedzin, w których działa państwo, najwięcej Polaków za wyzwanie uważa obszar pracy (62%) i ochrony zdrowia (55%) – te dwie dziedziny życia są podawane przez ponad połowę respondentów. Co trzeci badany (36%) za obszar, w którym mamy wiele problemów do rozwiązania, uważa gospodarkę, a co czwarty finanse publiczne. Oznacza to, że spośród czterech najczęstszych odpowiedzi trzy odnoszą się do kwestii ekonomiczno-gospodarczych. Co piąty badany (21%) za sektor szczególnie problematyczny uważa kwestię wymiaru sprawiedliwości. Inne dziedziny pojawiają się rzadziej, a o ochronie środowiska (jako jednym z obszarów, w którym nasz kraj ma najwięcej problemów do rozwiązania) wspomina 7% badanych. Jeszcze mniej osób mówi o kulturze fizycznej i sporcie (4%), obronie narodowej (3%) oraz o kulturze i dziedzictwie narodowym (2%).

Oczywiście przeciętny obywatel, a nawet ekspert, nie posiada pogłębionej wiedzy na temat wszystkich uwzględnionych w badaniu obszarów, natomiast zebrane odpowiedzi pokazują, które kwestie z perspektywy ludzi są najbardziej problematyczne. Dziedziny te można traktować jako te, w których trudności są dla obywateli najbardziej namacalne i dotkliwe oraz związane z życiem codziennym.

Największe wyzwania dla Polski a cechy społeczno-demograficzne badanych

Bywa, że na pytanie o najbardziej problematyczne dziedziny działania państwa odpowiedzi poszczególnych grup społeczno-demograficznych różnią się między sobą.

Kobiety częściej niż mężczyźni mówią o ochronie zdrowia (60% w porównaniu do 49%) oraz o sprawach pracy (65%;58%). Mężczyźni natomiast częściej nacisk kładą na sprawy gospodarki (40%;32%) i infrastruktury (22%;12%).

Z wiekiem rośnie skłonność do tego, by wśród odpowiedzi wymieniać ochronę zdrowia – o kwestii tej mówi 29% nastolatków, ale już 63% osób w wieku 50 i więcej lat. Natomiast osoby najmłodsze częściej niż ogół zwracają uwagę na szkolnictwo wyższe (17% osób w wieku 15-19 lat w porównaniu do 9% wśród ogółu badanych). Na problemy uczelni częściej zwracają też uwagę osoby z wyższym wykształceniem (15%), tacy respondenci znacznie częściej niż inni mówią również o oświacie (21% w porównaniu do 14% wśród ogółu ankietowanych). Z kolei osoby te rzadziej zwracają uwagę na problemy pracy. W tym przypadku widać wyraźną zależność – wraz ze wzrostem poziomu wykształcenia maleje udział osób wspominających o pracy (od 70% w przypadku osób z wykształceniem podstawowym do 53% wśród respondentów z wykształceniem wyższym).

Ochrona środowiska jako jedno z wyzwań dla Polski

Tak jak wspomniano, ochronę środowiska jako obszar o największej liczbie problemów do rozwiązania podaje 7% badanych (74 osoby). W mniejszym zakresie dziedzinę tę wskazują osoby z wykształceniem podstawowym (3%). Z kolei **częściej o ochronie środowiska wspominają ci, którzy są gotowi ponieść dodatkowe koszty na rzecz rozwiązań ekologicznych** (więcej niż 10%). Poza tymi dwoma kwestiami inne cechy badanych nie mają wpływu na częstotliwość wskazywania odpowiedzi „ochrona środowiska”. Jeśli zatem traktować tych, którzy są gotowi ponieść finansowy koszt rozwiązań ekologicznych jako tych, których świadomość ekologiczna jest bardziej rozwinięta, to okazuje się, że osoby te rzeczywiście większą uwagę zwracają na obszar środowiska.

Proszę wybrać trzy Pana(i) zdaniem największe problemy środowiska naturalnego w Polsce:*

*W pytaniu w roku 2011 wśród odpowiedzi nie znalazły się „zmiany klimatu” oraz „niskie zasoby wody”. Zanikanie gatunków zwierząt i roślin ujęto jako „utrata bioróżnorodności biologicznej”.

Główne problemy środowiska naturalnego w Polsce

Zdaniem badanych największym problemem środowiska naturalnego w Polsce jest kwestia śmieci – tak mówi niemal połowa ankietowanych (49%). Trzy inne zagadnienia podawane są przez co trzeciego respondenta (34%) – są to zanieczyszczenie wód, zanieczyszczenie powietrza oraz katastrofy naturalne. Dla co czwartej osoby (25%) głównym problemem środowiska są zmiany klimatyczne, natomiast dla niemal co piątej (18%) katastrofy wywołane przez człowieka oraz niskie zasoby wody. Pozostałe problemy pojawiają się rzadziej i są to: wyczerpywanie się zasobów naturalnych (15%) oraz zanikanie gatunków zwierząt i roślin (12%) oraz wzrost poziomu hałasu (12%).

Co ciekawe odpowiedzi badanych niezależnie od ich cech są raczej podobne. Oznacza to więc, że **w zakresie identyfikowania głównych problemów środowiska naturalnego Polacy są raczej zgodni**. Wśród nielicznych różnic warto wspomnieć m.in. o tym, że dwudziestolatkowie częściej niż ogół mówią o zmianach klimatu (31%) a osoby z wykształceniem wyższym o wyczerpywaniu się zasobów naturalnych (22%). Osoby, które dobrze oceniają stan środowiska naturalnego w większym stopniu zwracają uwagę na katastrofy naturalne (38%). Ci, którzy stan środowiska oceniają źle, częściej z kolei mówią o zanieczyszczeniu wód (41%) i powietrza (38%) oraz o zanikaniu różnorodności gatunkowej (15%).

Główne problemy środowiska naturalnego w Polsce – porównanie danych

Pytanie o główne problemy środowiska naturalnego zadawane było również w roku 2011, z tym że z nieco ograniczoną kafeferią odpowiedzi (bez kategorii „zmiany klimatu” oraz „niskie zasoby wody”). Ta pozornie niewielka zmiana kształtu pytania odpowiada po części za różnice pomiędzy pomiarami – w 2012 roku 3 wskazania musiały rozłożyć się na 10 odpowiedzi, a wcześniej na 8. Abstrahując od tego, widać, że ranking problemów układa się podobnie. To, na co należy jednak zwrócić uwagę, to kwestia najczęściej podawanych problemów. **Poprzednio trzy zagadnienia – problem śmieci, zanieczyszczenie powietrza i wód – były równie często wskazywane tj. przez nieco ponad połowę badanych. Obecnie problem śmieci wysuwa się na pozycję zdecydowanego lidera. Może to oznaczać, że opinie na temat problemów środowiska nie są bardzo trwałe, przez co zależą np. od zagadnień aktualnie pojawiających się w debacie publicznej.** Być może temat odpadów w ostatnim czasie pojawiał się w mediach częściej.

4

Środowisko naturalne i jego ochrona

Środowisko naturalne i jego ochrona

Cel: Ocena stanu środowiska naturalnego, jego perspektyw oraz postaw z nim związanych

- Jakie są opinie na temat relacji między rozwojem gospodarczym a ochroną środowiska?
- Jak oceniany jest aktualny stan środowiska naturalnego w Polsce?
- Jak oceniany jest aktualny stan środowiska naturalnego w okolicy miejsca zamieszkania respondentów?
- Czy stan środowiska naturalnego w Polsce oceniany jest inaczej niż jego stan w okolicy miejsca zamieszkania respondentów?
- Jak oceniane są perspektywy stanu środowiska naturalnego w Polsce?
- Co motywuje do ochrony środowiska przyrodniczego?
- Od czego zależy poprawa stanu środowiska?
- Jak postrzegana jest odpowiedzialność za stan środowiska naturalnego?
- Jaka jest znajomość pojęć związanych z ochroną środowiska?
- Jakie są główne źródła informacji o sprawach środowiska naturalnego?
- Kto powinien odpowiadać za kształtowanie postaw i zachowań ekologicznych?

Ogólnie rzecz biorąc, czy uważa Pan(i), że ochrona środowiska może pozytywnie wpłynąć na rozwój gospodarczy kraju?

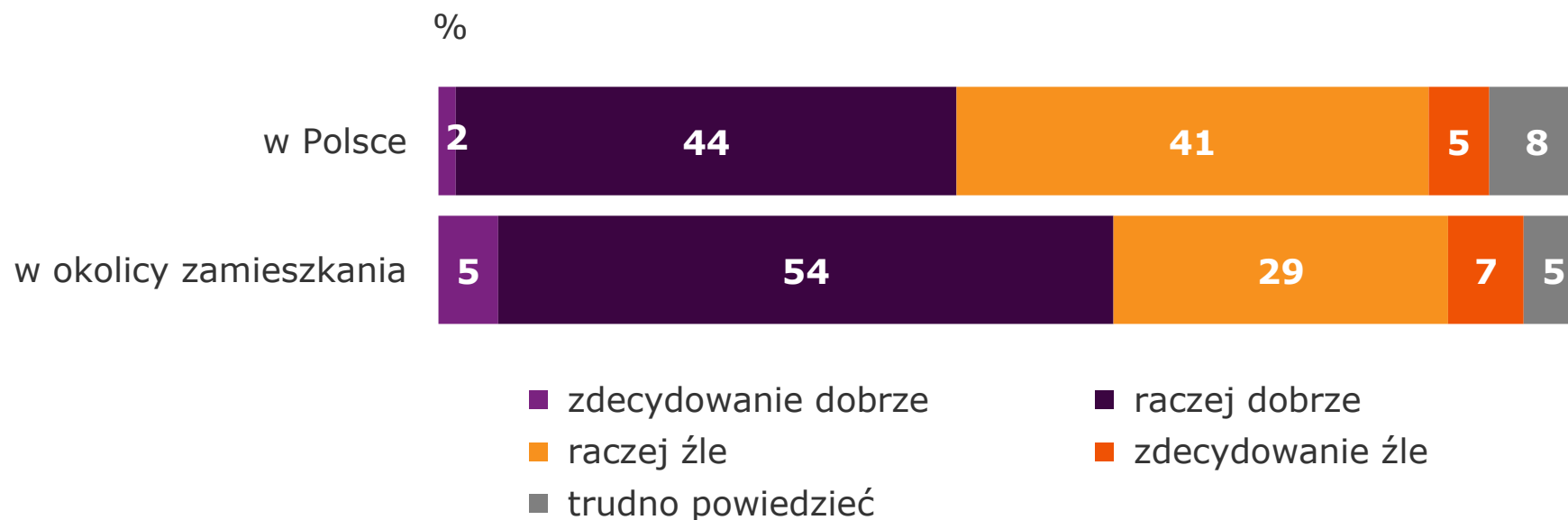

Ochrona środowiska a rozwój gospodarczy kraju

Zdecydowana większość Polaków (76%) jest zdania, że ochrona środowiska może wpłynąć pozytywnie na rozwój gospodarczy kraju, przeciwnego zdania jest 14% badanych, a co dziesiąty nie ma w tej sprawie wyrobionego zdania. Również w przypadku tego pytania respondenci reprezentujący różne cechy są w swych opiniach zgodni.

Traktując pytanie jako wskaźnik postaw związanych ze zrównoważonym rozwojem, można by powiedzieć, że Polacy podzielają założenie tej doktryny, a więc m.in. wierzą, że dbanie o środowisko nie musi stać w sprzeczności z rozwojem ekonomicznym.

Proszę powiedzieć, jak ocenia Pan(i) OBECNY stan środowiska w Polsce / w swojej okolicy miejsca zamieszkania?

Obecny stan środowiska w Polsce a w okolicy zamieszkania

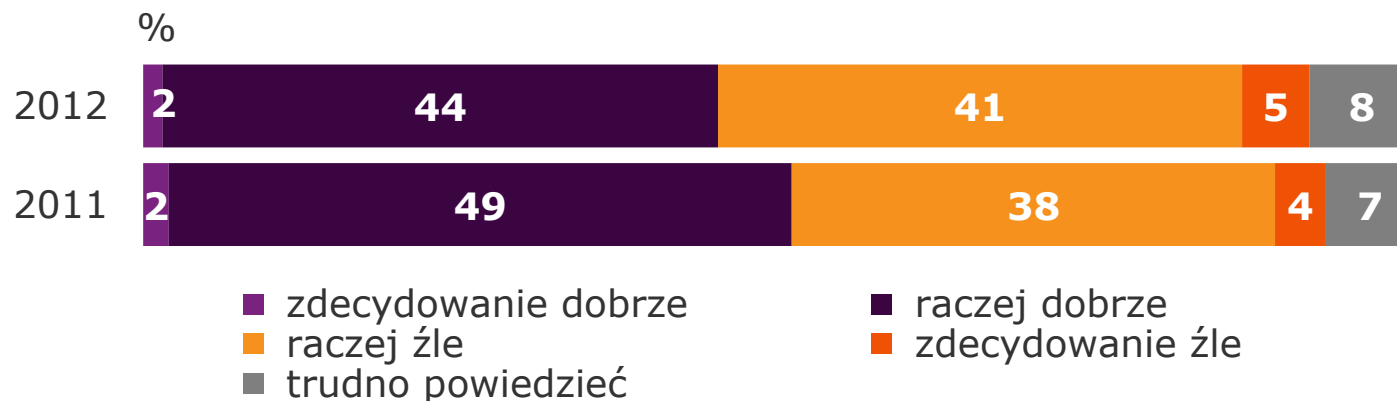
46% badanych stan środowiska naturalnego w Polsce ocenia dobrze i tyle samo osób ocenia je źle. Polacy lepiej oceniają stan środowiska naturalnego w okolicy swojego miejsca zamieszkania – tu udział ocen pozytywnych wynosi prawie 60%, a ocen negatywnych 36%. Oznacza to, że respondenci lepiej oceniają to, co znają z własnego codziennego doświadczenia niż to, co wyobrażają sobie o całym kraju.

Jak pokazują dane, ocena stanu środowiska nie zależy od cech demograficznych takich jak płeć, wiek czy poziom wykształcenia. Nawet wielkość miejsca zamieszkania notuje w tym względzie niewielki wpływ – osoby mieszkające na wsi, co zrozumiałe, lepiej niż pozostali oceniają stan środowiska w swojej okolicy, ale na poziomie kraju różnicy w opiniach już nie ma. Różnice widać natomiast wśród osób cechujących się różnym zachowaniem lub opiniami związanymi z ekologią:

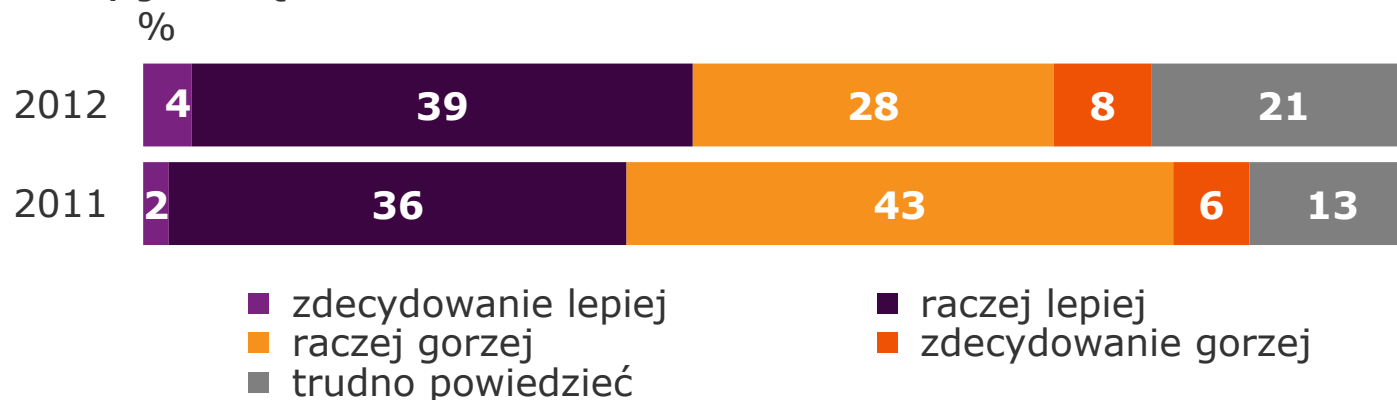
- Osoby, które odpady wrzucają do jednego kosza nieco gorzej niż inni oceniają stan środowiska – zarówno w całym kraju (53% ocen negatywnych), jak i w miejscu zamieszkania (45%).
- Z kolei osoby, które dostrzegają działania gminy w zakresie gospodarowania odpadami, są skłonne lepiej oceniać stan środowiska, znów zarówno w odniesieniu do całego kraju (51%), jak i miejsca zamieszkania (68%). Może to oznaczać, że widząc działania instytucjonalne ludzie nabierają zaufania do tego, że w Polsce dba się o środowisko, a więc że i jego stan jest lepszy. Wniosek ten jest jednak daleko idący i należy traktować go jako hipotezę, którą zweryfikować można w kolejnych edycjach badania.

Postawy na temat stanu środowiska w ujęciu czasowym

Proszę powiedzieć, jak ocenia Pan(i) **OBECNY** stan środowiska w Polsce?

A jak Pan(i) uważa, jak będzie ze stanem środowiska w Polsce za 20 lat?

Obecny stan środowiska a prognozy na przyszłość

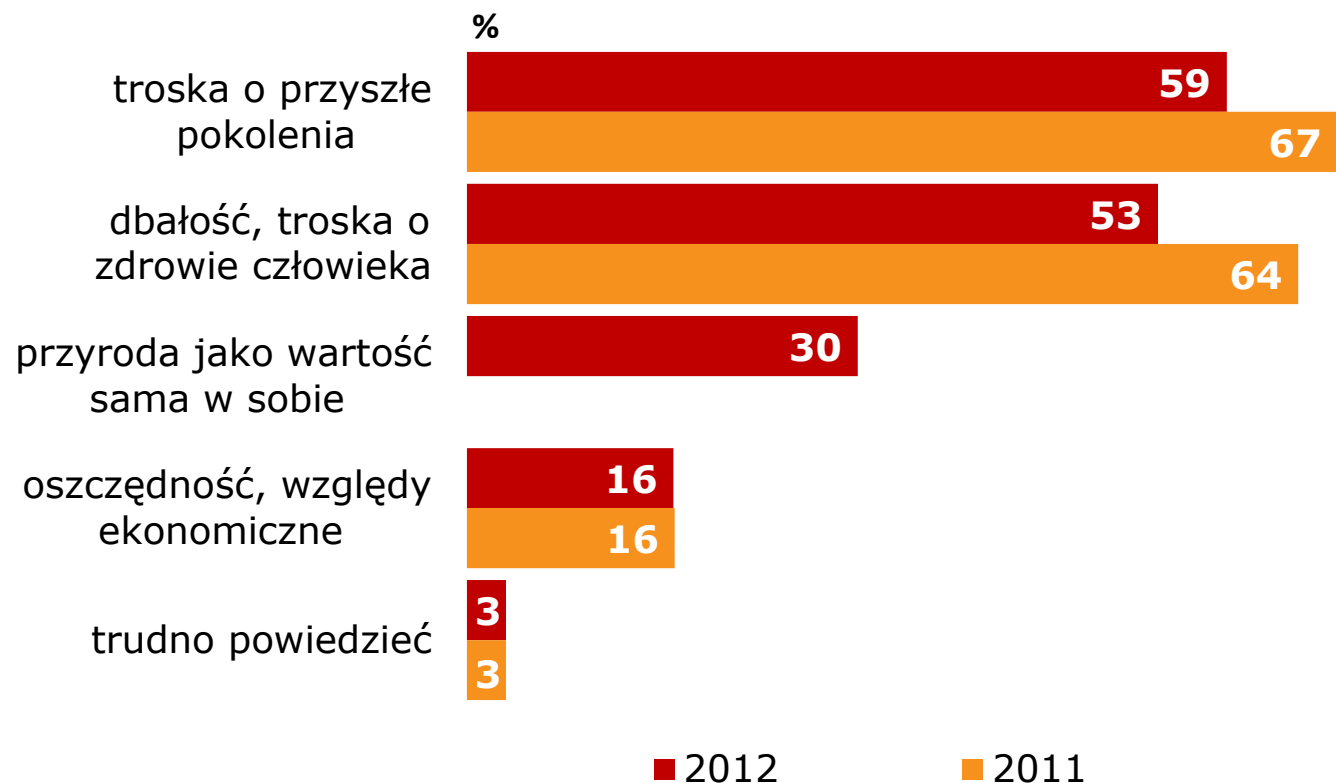
Zarówno w tegorocznych badaniach, jak i tych z ubiegłego roku zadane zostało pytanie o obecny jak i przyszły stan środowiska naturalnego w Polsce. Dane pokazują, że w ciągu roku zmalał odsetek pozytywnych ocen obecnego stanu środowiska – z 51% do 46% – równocześnie wzrósł odsetek ocen negatywnych – z 42% do 46%.

Co ciekawe, zmieniły się też opinie dotyczące prognoz. Wzrósł udział osób optymistycznie oceniających przyszłość – z 38% do 43% – spadł natomiast odsetek ocen pesymistycznych – z 49% do 36%.

W zakresie prognoz na przyszłość większy jest udział „środowiskowych optymistów” wśród osób, które:

- Pozytywnie oceniają obecny stan środowiska naturalnego (61%);
- Zauważają działania gmin w zakresie gospodarowania odpadami (51%);
- Regularnie segregują śmieci (48%);
- Czy też wśród mężczyzn (47%).

Proszę wskazać dwa Pana(i) zdaniem najważniejsze powody, dla których warto chronić środowisko:*

*W pytaniu w roku 2011 wśród odpowiedzi nie umieszczono „przyroda jako wartość sama w sobie”, była natomiast odpowiedź „moja filozofia życiowa”, którą podało 9% badanych.

Powody, dla których warto chronić przyrodę

Poproszeni o wskazanie powodów, dla których warto chronić przyrodę, badani podobnie jak w roku ubiegłym najczęściej podają odpowiedzi „troska o przyszłe pokolenia” (59%) oraz „dbałość, troska o zdrowie człowieka” (53%). Niemal co trzeci respondent (30%) mówi, że przyroda jest wartością samą w sobie, a 16% badanych, tj. dokładnie tyle samo co w roku 2011, twierdzi, że środowisko warto chronić ze względu na oszczędność i kwestie ekonomiczne.

Nastolatki częściej niż inni doceniają przyrodę jako wartość samą w sobie (42%). Zaś osoby z wykształceniem wyższym w większym stopniu konieczność ochrony przyrody argumentują względami ekonomicznymi (22%). Ogólnie jednak Polacy w opiniach na temat motywacji do ochrony przyrody są ze sobą zgodni.

Od czego Pana(i) zdaniem w największym stopniu zależy stan środowiska? Proszę podać co najwyżej trzy odpowiedzi.

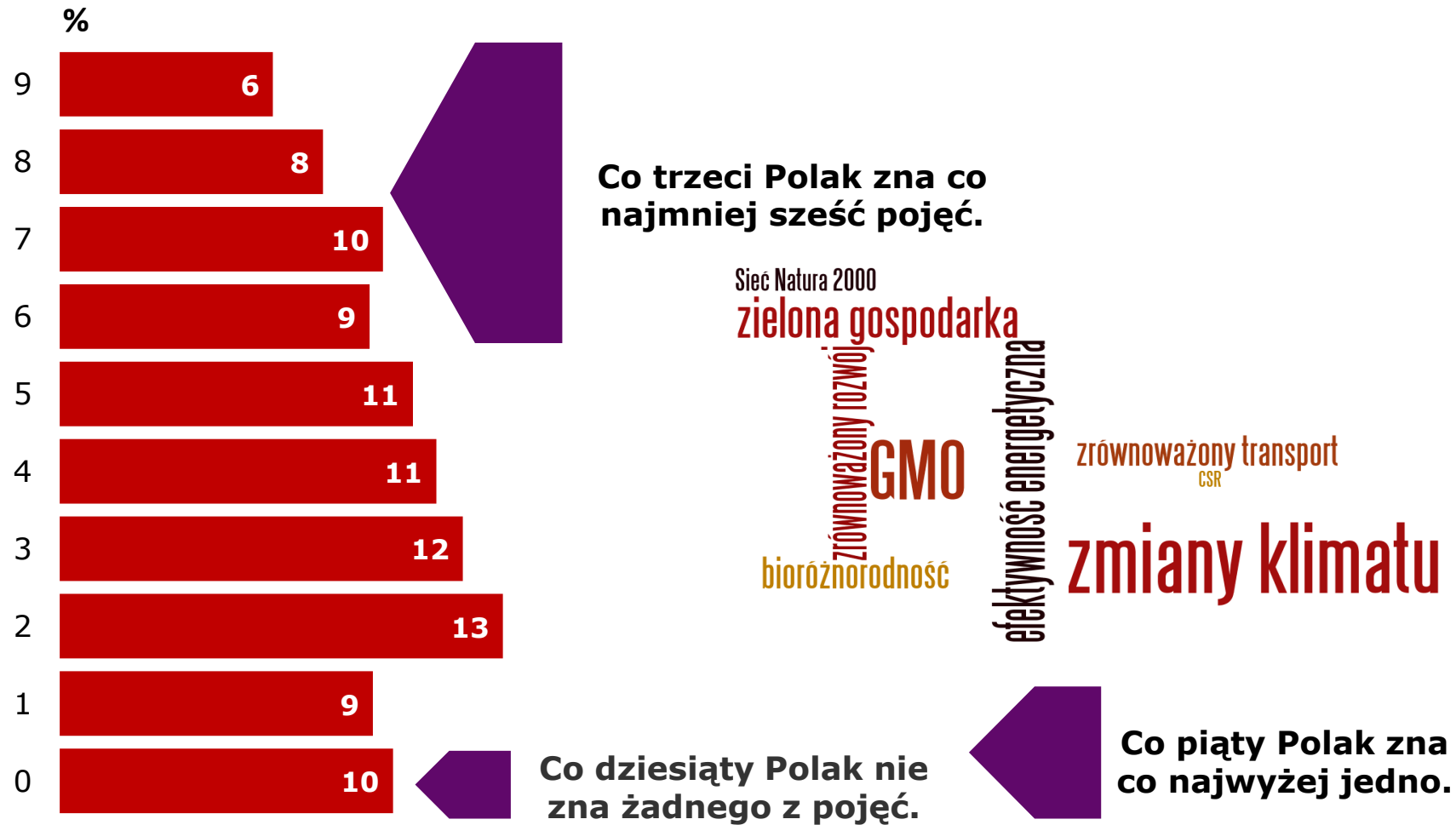
Czynniki decydujące o stanie środowiska naturalnego

Zapytani o to, od czego zależy stan środowiska naturalnego, Polacy zdecydowanie najczęściej podają odpowiedź „od aktywności każdego z nas” – na ten czynnik zwraca uwagę ponad połowa badanych (54%). Co trzeci badany (32%) mówi, że liczą się dobre przepisy prawne i ich egzekwowanie, a więcej niż co czwarty (28%) odwołuje się do aktywności władz lokalnych, sytuacji finansowej państwa (28%) oraz uznania przez społeczeństwo kwestii środowiska za ważny problem (26%). Co piąty ankietowany (21%) uważa, że stan środowiska zależy od położenia przez rząd nacisku na sprawy przyrody. W końcu 13% osób zwraca uwagę na odpowiedzialność biznesu, a 11% na informacje pojawiające się w mediach i kampanie informacyjne. Ogólnie oznacza to, że choć Polacy przede wszystkim odpowiedzialność za stan środowiska widzą w działaniach jednostki, to dostrzegają też rolę , która przypada władzom na różnych szczeblach. Warto przy tym wspomnieć, że np. osoby z wykształceniem wyższym częściej niż inni doceniają wartość uwarunkowań prawnych i egzekwowania przepisów (43%), częściej też są zdania, że ważne jest działanie zbiorowe, to jest by całe społeczeństwo uznało sprawy środowiska za ważne (36%).

Czy zna Pan(i) i rozumie dane pojęcie?

Ile z uwzględnionych w badaniu pojęć znają respondenci?

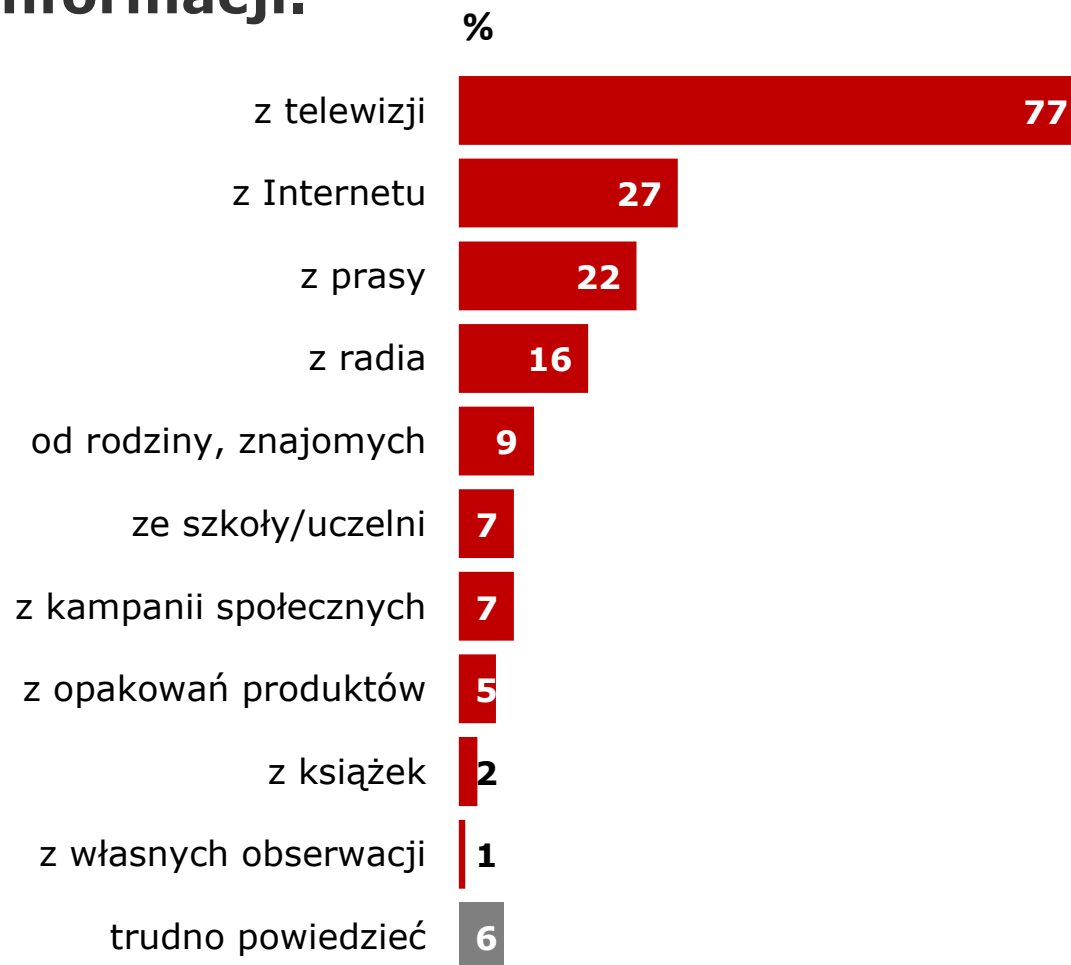
Znajomość pojęć związanych z ochroną środowiska

Za wskaźniki wiedzy i zainteresowania kwestiami środowiska uznać można stopień znajomości pojęć związanych z ekologią. Spośród analizowanych pojęć żadne nie jest znane przez wszystkich badanych. Dwa zna zdecydowana większość Polaków – zmiany klimatu (84%) oraz GMO tj. żywność zmodyfikowana genetycznie (71%). Prawie połowa (49%) osób twierdzi, że wie, czym jest efektywność energetyczna i zielona gospodarka. Pojęcie „zrównoważony rozwój” zna 42%, bioróżnorodność 38%, zrównoważony transport 36%, a Sieć Natura 2000 27%. Najmniej osób (19%) rozumie pojęcie CSR – społeczna odpowiedzialność biznesu.

Co ciekawe, co dziesiąty (10%) badany nie zna i nie rozumie żadnego z uwzględnionych w badaniu pojęć, co piąty zna co najwyżej jedno (19%), a co trzeci (32%) co najwyżej dwa. Również co trzeci ankietowany (33%) zna więcej pojęć tzn. co najmniej sześć, natomiast tylko 6% respondentów zna i rozumie wszystkie pojęcia, o które pytaliśmy w badaniu.

Ogólnie widać też, że im wyższe wykształcenie, tym większa wiedza respondentów. Również osoby, które segregują regularnie odpady, w teście wiedzy wypadają lepiej.

Skąd, na ogół, dowiadyuje się Pan(i) o sprawach dotyczących środowiska naturalnego? Proszę podać trzy główne źródła informacji.

Źródła informacji o środowisku naturalnym

Zdecydowanie najczęstszym źródłem informacji o środowisku jest telewizja – takiej odpowiedzi udziela $\frac{3}{4}$ (77%) badanych. Daleko za szklanym ekranem, ale na drugim miejscu znajduje się Internet (27%), który wyprzedza prasę (22%) i radio (16%). Inne źródła informacji podaje mniej niż co dziesiąty badany. Zebrane dane pokazują, że obraz środowiska tworzy przede wszystkim telewizja, a więc póki co to na niej spoczywa ogromna odpowiedzialność, by podawane wiadomości były rzetelne. Należy jednak docenić Internet, bo wśród osób wykształconych i młodszych (nastolatków, dwudziesto- i trzydziestolatków) źródło to rośnie w siłę i jest podawane przez 40-50% osób o tym profilu społeczno-demograficznym. Warto wspomnieć jeszcze o szkołach i uczelniach, te wskazywane są przez 7% ogółu badanych, ale już przez 34% osób, które się uczą. Choć jest to odsetek znacznie większy, to należałoby zadać sobie pytanie, czy w tej grupie nie powinien być on tak naprawdę jeszcze większy.

Jak Pan(i) myśli, kto przede wszystkim powinien dbać o kształtowanie postaw i zachowań ekologicznych społeczeństwa? Proszę podać dwie najważniejsze Pana(i) zdaniem odpowiedzi.

Odpowiedzialność za kształtowanie postaw i zachowań ekologicznych

O ile wcześniejsze pytanie pokazuje, skąd ludzie czerpią informacje o środowisku, o tyle to daje informacje o tym, kto zdaniem Polaków powinien dbać o postawy i zachowania ekologiczne naszego społeczeństwa. Wśród odpowiedzi nie ma zdecydowanego lidera, niemniej na pierwszym miejscu znajduje się szkoła (wskazana przez 33% badanych), a na drugim, bardzo blisko odpowiedź „każdy indywidualnie” (31%). Na dalszych pozycjach plasują się rodzina (28%), władze lokalne i wojewódzkie (25%), władze centralne, rząd (21%), media (16%) i w końcu organizacje ekologiczne (14%). **Ogólnie widać, że media (a więc też telewizja, która jest podstawowym źródłem informacji o środowisku) znajduje się na końcu listy, a szkoła czy rodzina znajdują się w czołówce.** Wyniki po raz kolejny pokazują również, że Polacy w sprawach środowiska rozumieją, że wiele zależy od świadomości i działań jednostki.

W końcu podkreślić trzeba, że w kwestii odpowiedzialności za kształtowanie postaw i zachowań ekologicznych opinie Polaków są zgodne. Wśród bardzo nielicznych różnic warto wspomnieć o tym, że osoby z wyższym wykształceniem w większym zakresie mówią o rodzinie (40%) i szkole (40%). Z kolei wśród badanych z wykształceniem podstawowym częściej zdarza się odpowiedź „władze centralne, rząd” (30%) i jest to równocześnie odpowiedź, która w grupie tej wybierana jest najczęściej.

5

Gospodarowanie odpadami

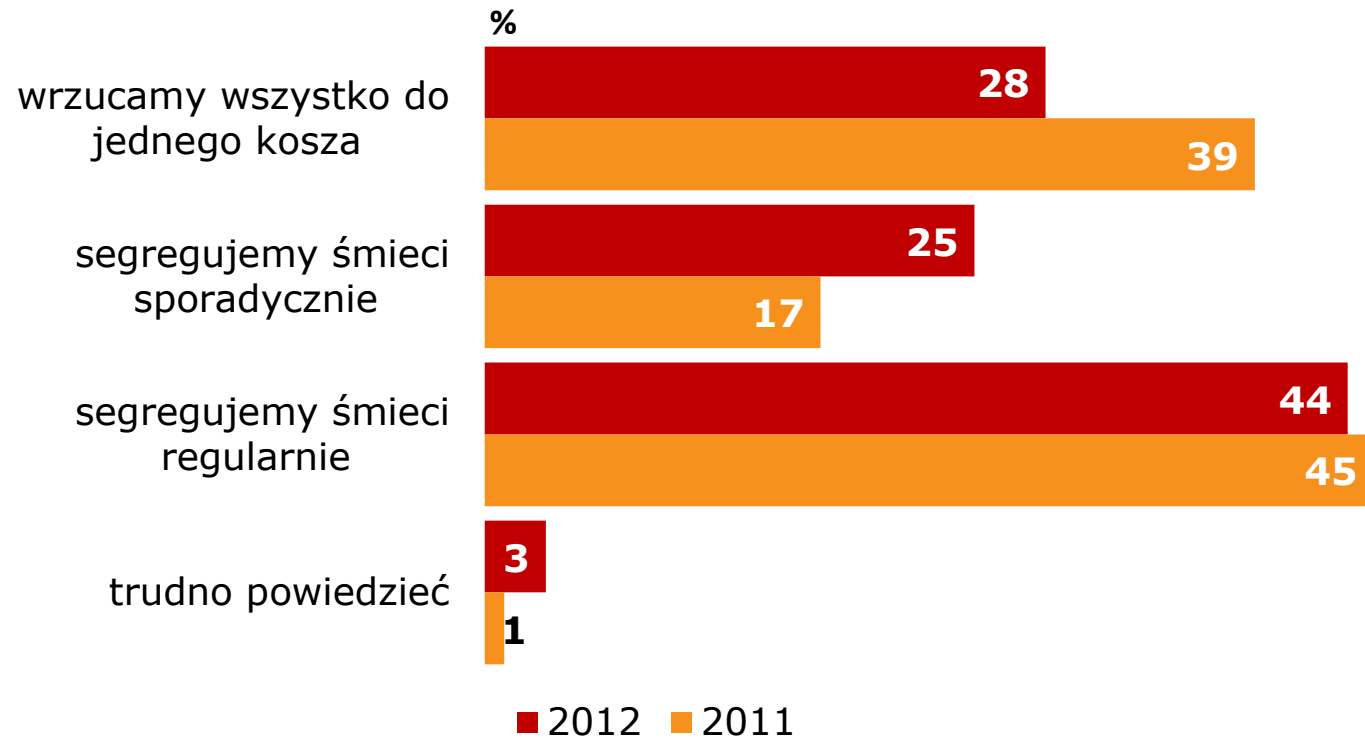

Gospodarowanie odpadami

Cel: Diagnoza zachowań związanych z segregowaniem odpadów oraz weryfikacja opinii związanych z gospodarowaniem odpadami

- Jaka jest deklarowana skala segregowania odpadów?
- Dlaczego ludzie nie segregują śmieci?
- Jakie odpady oddzielane są od innych?
- Jaka jest skala obserwowanych negatywnych zjawisk związanych z gospodarką odpadami?
- Jak oceniany jest aktualny stan gospodarki odpadami w Polsce?
- Jak oceniane są perspektywy stanu gospodarki odpadami w Polsce?
- Czy zauważane są działania informacyjne i edukacyjne gmin w zakresie prawidłowego gospodarowania odpadami komunalnymi?

Proszę powiedzieć, w jaki sposób w Pana(i) gospodarstwie domowym pozbywa się śmieci?

*W roku 2012 pytanie zmodyfikowano – ograniczona została kategoria, pytanie zyskało statut pytania jednego wyboru. Znacząca zmiana w wynikach może być po części efektem zmiany sformułowania pytania.

Wyrzucanie odpadów

Rozpoczynając omówienie danych w rozdziale, warto przypomnieć, że kwestia śmieci jest postrzegana jako największy problem polskiego środowiska naturalnego. Informacja ta stanowi ciekawy kontekst dla wyników badania zawartych w części dotyczącej gospodarowania odpadami.

W ciągu roku udział osób, które deklarują, że w ich domach regularnie segreguje się odpady, nie zmienił się – w 2011 roku odsetek ten wynosił 45%, a w 2012 44%. Zmiany widać natomiast w pozostałych kategoriach – wzrósł udział deklaracji o sporadycznej segregacji (z 17% do 25%) i jednocześnie zmalał odsetek tych, którzy mówią, że w ich gospodarstwach wrzuca się wszystko do jednego kosza (z 39% do 28%).

Wyrzucanie odpadów a cechy społeczno-demograficzne badanych

Wrzucanie odpadów do jednego kosza jest częstsze u osób z wykształceniem podstawowym (39%) oraz mieszkańców miast od 100 tyś. ludności (37%). Również w zabudowie blokowej, wielorodzinnej częściej nie segreguje się odpadów (34%).

W większym zakresie regularnie segregują odpady mieszkańcy wsi (54%), osoby mieszkające w domach jednorodzinnych (51%), czyli ci, którzy indywidualnie odpowiadają za wywóz śmieci. Częściej segregują odpady również ci, którzy zauważają działania gminy w zakresie gospodarowania odpadami (60%).

To, że mieszkańcy wsi częściej segregują odpady, jest wynikiem potwierdzanym przez wiele badań, również to ubiegłoroczne. Ciekawa jest również zależność związana z działaniami gminy. Może to potwierdzać przypuszczenie, że do segregowania odpadów zachęcają rozwiązania konstruowane lokalnie.

Dlaczego w Pana(i) gospodarstwie domowym nie segreguje się odpadów lub robi się to sporadycznie? Proszę podać trzy główne przyczyny.

N= 532

Przyczyny niesegregowania odpadów

Osoby, które nie segregują śmieci lub robią to sporadycznie, zapytaliśmy o przyczyny tych zachowań. **Zdecydowanie najczęściej pojawiająca się odpowiedź to brak pojemników w okolicy** – o takiej przyczynie wspomina niemal 60% osób. Co czwarty badany (25%) mówi również o braku miejsca w domu. Inne odpowiedzi pojawiają się rzadziej i są wymieniane przez mniej niż 15% ankietowanych. Okazuje się więc, że dużymi barierami nie są brak informacji na temat sortowania odpadów (14%) czy brak wiary w to, że śmieci trafią do recyklingu (14%). Co dziesiąty ankietowany wspomina też o braku czasu, dodatkowych kosztach czy lenistwie. Najmniej osób (4%) twierdzi, że domownicy segregować śmieci po prostu nie potrafią.

Wyniki pokazują, że zdaniem Polaków podstawowa bariera w segregowaniu odpadów tkwi w przyczynach zewnętrznych i od nich niezależnych tj. w braku odpowiedniej infrastruktury. Infrastruktura ta zmienia się jednak z roku na rok na lepsze, a więc jeśli faktycznie to ona powstrzymuje ludzi przed segregowaniem odpadów, to należałoby się spodziewać, że właściwe postępowanie ze śmieciami będzie coraz częstsze. Z drugiej strony, w ludzkiej naturze leży też to, by odpowiedzialność za nieprawidłowe postępowanie przypisywać nie sobie a innym, przykładowo bardzo wielu osobom trudno jest przyznać się do niewiedzy lub lenistwa, a łatwiej przecież za przyczynę wskazać braki w infrastrukturze. W tej sytuacji lepszy wgląd w motywacje ludzi dawałoby badanie jakościowe.

Przyczyny niesegregowania odpadów a cechy społeczno-demograficzne badanych

Niektóre z przyczyn niesegregowania odpadów w pewnych grupach pojawiają się rzadziej, w innych częściej.

Na brak odpowiednich pojemników w okolicy częściej narzekają osoby, które zawsze wrzucają wszystko do jednego kosza (68%) i źle oceniają stan środowiska naturalnego (64%). Z kolei ci, którzy segregują odpady sporadycznie częściej mówią o braku miejsca w domu (29%).

Mężczyźni częściej niż kobiety twierdzą, że domownicy nie wierzą, że odpady trafią do recyklingu (17% w porównaniu do 10%). Również dwudziestolatkowie częściej od innych cechują się tego typu brakiem wiary (21%).

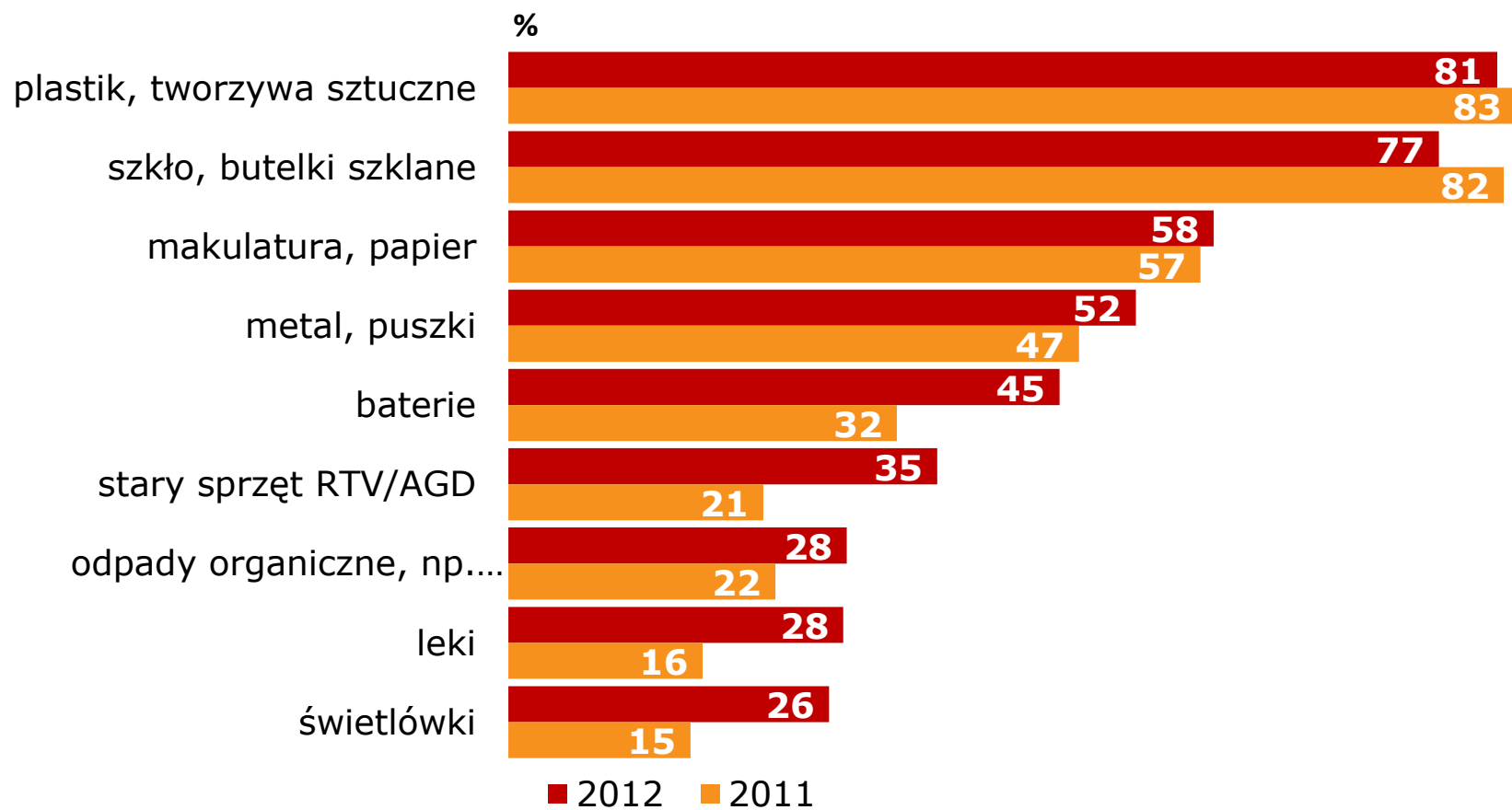
Przyczyny niesegregowania odpadów – porównanie danych

W roku 2011 badanych proszono o ocenę różnego rodzaju opinii związanych z odpadami:

- Brakuje praktycznych informacji dotyczących sortowania śmieci i gospodarowania odpadami (ze stwierdzeniem zgodziło się 72% ankietowanych);
- Ludzie nie segregują śmieci, ponieważ spółdzielnia/wspólnota/gmina nie stworzyła im do tego odpowiednich warunków, np. brakuje specjalnych pojemników (71%);
- Ludzie nie segregują śmieci, bo nie wierzą, że trafią do recyklingu (ze stwierdzeniem zgodziło się 64% ankietowanych).

Jak było pokazane, w tym roku pytaliśmy o motywacje osób, w których domach segregacja odpadów nie jest rutyną. Okazuje się, że tak sformułowane pytanie w większym stopniu różnicuje przyczyny niesegregowania śmieci. O ile brak pojemników wysuwa się na pozycję zdecydowanego lidera, to kwestia np. informacji schodzi na dalszy plan. Może więc ludziom trudno jest przyznać się do braku wiedzy, natomiast z łatwości przypisują to innym.

Jakie śmieci oddziela Pan(i) od reszty podczas segregowania odpadów?

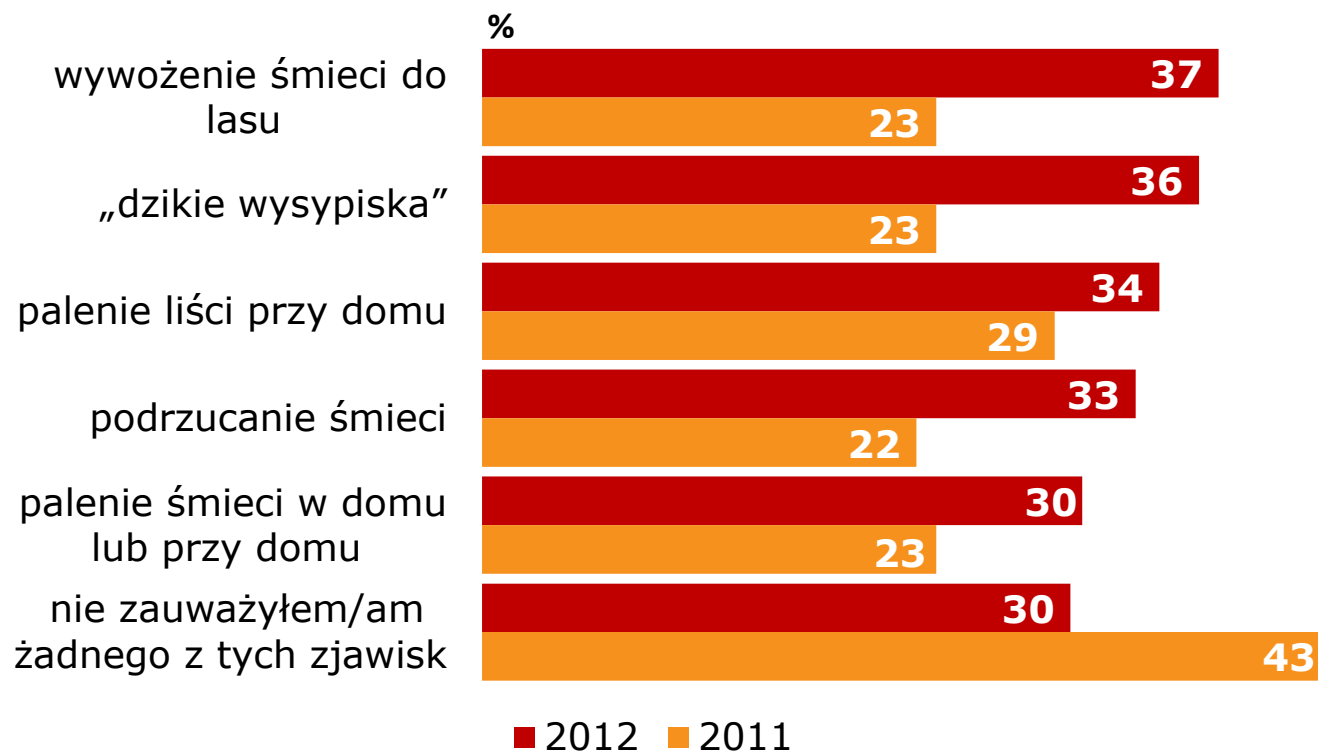
2012 - N= 685, 2011 - N= 618

Segregacja odpadów

Osoby, które segregują odpady (sporadycznie lub regularnie) zapytaliśmy o to, jakie tworzywa, sprzęty i produkty oddzielają od innych. Wyniki są podobne do zeszłorocznych, choć w pewnych zakresach zaszły mniejsze lub większe zmiany.

Przede wszystkim oddzielane są plastiki i tworzywa sztuczne (81%), w drugiej kolejności szkło (77%), na które wskazuje nieco mniejszy odsetek badanych niż w roku ubiegłym. W dalszej kolejności wymienia się makulaturę (58%), metal (52%), baterie (45%), sprzęt RTV/AGD (35%), odpady organiczne (28%), leki (28%) i świetlówki (26%). Warto przy tym zauważyć, że ostatnie z wymienionych produktów, począwszy od baterii, w przeciągu roku zyskały znaczący odsetek wskazań. Podchodząc do danych ostrożnie, wydaje się, że wyniki te można traktować jako symptom korzystnej zmiany w świadomości ekologicznej Polaków. Z takim wnioskiem warto jednak poczekać do kolejnej edycji badania.

Czy w swojej najbliższej okolicy lub sąsiedztwie zauważył(a) Pan(i) kiedyś następujące zjawiska?

Wyrzucanie śmieci – łamanie prawa w okolicy

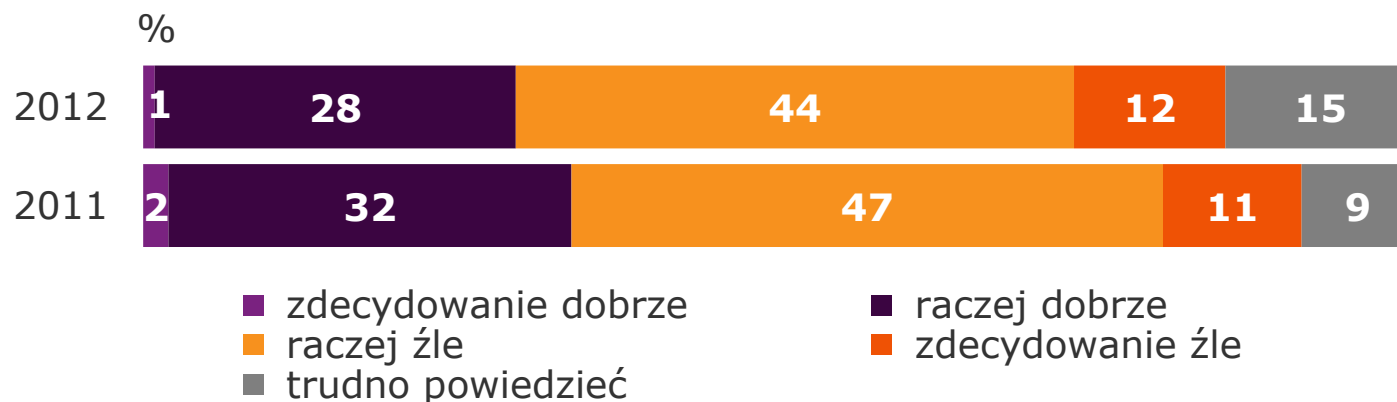
Tak jak w roku ubiegłym, badanych pytaliśmy o to, na ile w swojej okolicy obserwują pewne niekorzystne, a wręcz zakazane zjawiska związane z gospodarowaniem odpadami. Również tu w przeciągu 12 miesięcy obserwować możemy zmianę w udzielanych przez badanych odpowiedziach. Niestety okazuje się, że tym razem zmiany te idą w złym kierunku – albo wskazują na wzrost występowania negatywnych zjawisk, albo też świadczą o większym wyczuleniu respondentów na zjawiska związane ze śmieciami.

Wywożenie śmieci do lasu zauważa 37% badanych (23% w roku 2011), „dzikie wysypiska” 36% (23% w roku 2011), palenie liści przy domu 34% (29% w roku 2011), podrzucanie śmieci 33% (22% w roku 2011), a palenie śmieci w domu lub przy domu 30% (23% w roku 2011). Skoro wszystkie omówione odsetki wzrosły, to zmalał udział osób, które z badanymi zjawiskami nie zetknęły się – z 43% w roku 2011 do 30% w roku 2012.

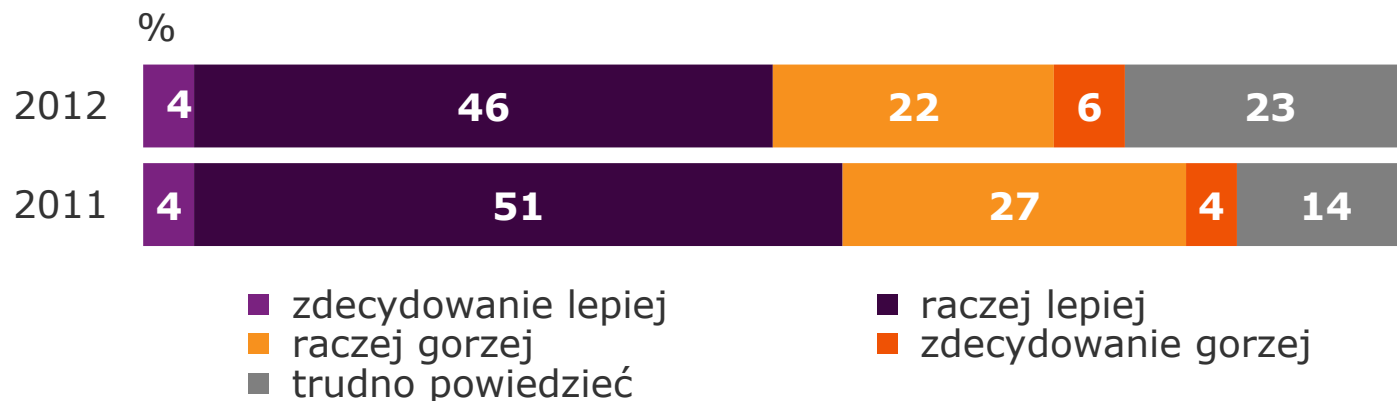
Być może czynnikiem, który mógł wpłynąć na uzyskane wyniki był czas pomiaru – w roku 2011 badanie realizowano zimą, a w roku 2012 w październiku, jesienią, kiedy to przynajmniej część z badanych zjawisk (np. palenie liści) może występować częściej, przez co pamięć o nich jest świeższa.

Postawy na temat stanu gospodarowania odpadami w ujęciu czasowym

Jak ocenia Pan(i) **OBECNIE** gospodarkę odpadami w Polsce?

A jak Pan(i) uważa, jak będzie za 20 lat z gospodarką odpadami w Polsce?

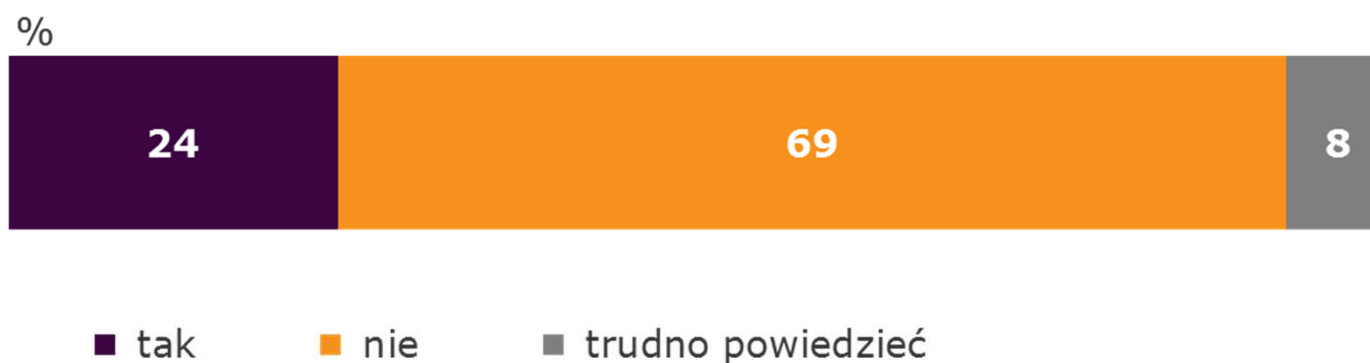
Obecny stan gospodarowania odpadami a prognozy na przyszłość

Skoro zmienił się zakres obserwowanych zjawisk patologicznych, to w konsekwencji widać też zmianę (aczkolwiek nie tak wielką) w zakresie oceny obecnego stanu gospodarowania odpadami oraz prognoz na przyszłość.

W roku 2012 29% badanych dobrze ocenia gospodarkę odpadami, 56% źle, a 15% nie ma na ten temat zdania. Od roku 2011 przede wszystkim wzrósł udział odpowiedzi „trudno powiedzieć” (o 6 punktów procentowych).

W odniesieniu do prognoz na przyszłość połowa ankietowanych (50%) jest optymistami, a mniej niż 30% pesymistami. Również w tym przypadku odsetek osób nie mających zdania jest spory (23%) i większy niż było to w roku poprzednim (14%).

Czy w ciągu ostatniego roku zauważył(a) Pan(i) prowadzone przez gminę działania informacyjne i edukacyjne w zakresie prawidłowego gospodarowania odpadami?

Działania gmin w zakresie gospodarowania odpadami

Ważnym kontekstem dla pytania o działania gmin jest znowelizowana *Ustawa o utrzymaniu czystości i porządku w gminach*, zgodnie z którą wójt, burmistrz lub prezydent miasta jest obowiązany prowadzić działania edukacyjne dotyczące gospodarowania odpadami.

W związku z tym, celem zadanego pytania jest sprawdzenie, na ile działania gmin w tym zakresie są przez Polaków dostrzegane.

Co czwarty badany (24%) twierdzi, że działania gminy zauważył, a niemal 70% jest przeciwnego zdania. Pozostałe osoby nie są w tej kwestii pewne (8%).

Co ciekawe, Polacy w opiniach na ten temat są zgodni. Cechy demograficzne (np. płeć, wiek, czy wykształcenie) nie mają wpływu na opinie, a spośród nielicznych różnic warto wspomnieć o tym, że działania gmin częściej zauważają osoby, które regularnie segregują odpady (34%). Na podstawie badania trudno definiować zależności przyczynowo-skutkowe między tymi zjawiskami, natomiast warto mieć je na uwadze, bo albo gmina jest skłonna zachęcić do pozytywnych zachowań, albo osoby, które zachowują się ekologicznie, są bardziej skłonne, by gminę docenić.

6

Zmiany klimatu

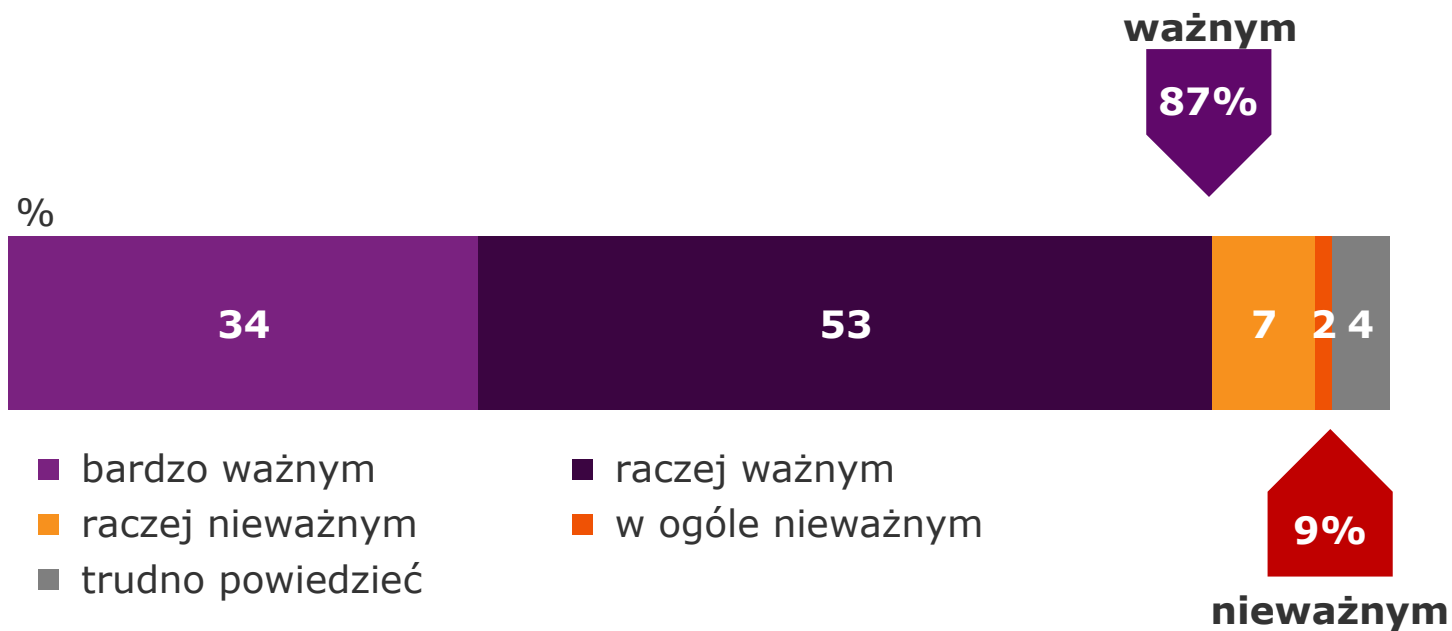

Zmiany klimatu

Cel: Ocena ważności problemu zmian klimatycznych oraz identyfikacja podmiotów odpowiedzialnych za adaptację

- Jak oceniana jest ważność problemu zmian klimatycznych?
- Kto odpowiada za minimalizację skutków zmian klimatu?
- Jak oceniana jest ważność problemu zmian klimatycznych?

Jak ważnym problemem są, Pana(i) zdaniem, zmiany klimatu?

Waga problemu zmian klimatu

Jak wiemy z wcześniejszej części, zmiany klimatu są uważane za jeden z głównych problemów polskiego środowiska przez co czwartego Polaka. Są to zatem kwestie, które zdaniem badanych przysparzają pewnych trudności, ale nie największych.

Niemniej kiedy pytamy o wagę problemu zmian klimatu, to okazuje się, że sprawa ta jest ważna dla zdecydowanej większości badanych – 87%.

Przeciwnego zdania jest raptem co dziesiąty ankietowany (9%). Co więcej opinie Polaków względem wagi problemu zmian klimatu są zgodne i w zasadzie niezależne od wpływu cech społeczno-demograficznych.

Kto powinien podejmować działania na rzecz minimalizacji skutków zmian klimatu? Proszę wybrać do dwóch odpowiedzi.

Działania na rzecz minimalizacji skutków zmian klimatu

Na pytanie o to, kto powinien podejmować działania na rzecz minimalizacji skutków zmian klimatu, najwięcej osób odpowiada, że każdy z nas (40%). Co trzeci ankietowany (33%) twierdzi, że władze centralne, rząd, a co czwarty (26%), że władze lokalne i wojewódzkie. Mniej niż co dwudziesty respondent (18%) wymienia organizacje ekologiczne i instytucje międzynarodowe. 13% badanych wspomina o przedsiębiorcach, a najmniej – 5% – o partiach politycznych. 3% osób jest natomiast zdania, że działania takie są niepotrzebne, a więc jest to najpewniej grupa, która powątpiewa w istnienie zmian klimatu w ogóle, przyczyn zjawiska dopatruje się poza działaniami człowieka lub nie wierzy w to, że człowiek może im zapobiec.

Czy Polska powinna zredukować emisję gazów cieplarnianych?

Potrzeba redukcji emisji gazów cieplarnianych

Temat zmian klimatu łączy się z kwestią gazów cieplarnianych. 42% badanych twierdzi, że Polska powinna zredukować emisję tych gazów jak najszybciej, 26% widzi potrzebę redukcji w niedalekiej przyszłości, a 10% w dalszej przyszłości. 7% respondentów nie widzi potrzeby redukcji emisji gazów cieplarnianych, a 15% nie ma w tej kwestii wyrobionego zdania. Oznacza to, że **zdecydowana większość Polaków widzi potrzebę zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych. Również w tym temacie opinie badanych są zgodne i nie różnią się w poszczególnych grupach społeczno-demograficznych.**

W roku 2011 również pytano o ewentualną konieczność redukcji gazów cieplarnianych, tyle że nacisk kładziony był na motywacje związane z podjęciem działań (zapobieganie zmianom klimatu lub umowy międzynarodowe). Wtedy 16% osób miało trudność z udzieleniem odpowiedzi na pytanie (niemal tyle samo co w roku bieżącym) a 10% nie widziało konieczności redukcji gazów cieplarnianych (o 3 punkty procentowe więcej niż obecnie). Oznacza to, że mimo różnego sformułowania pytania wyniki są podobne, a więc fundament postawy związanej z redukcją emisji gazów cieplarnianych jest stabilny i niewrażliwy na sposób ujęcia tematu.

7

Wspierające ochronę środowiska działania indywidualne i zachowania konsumenckie

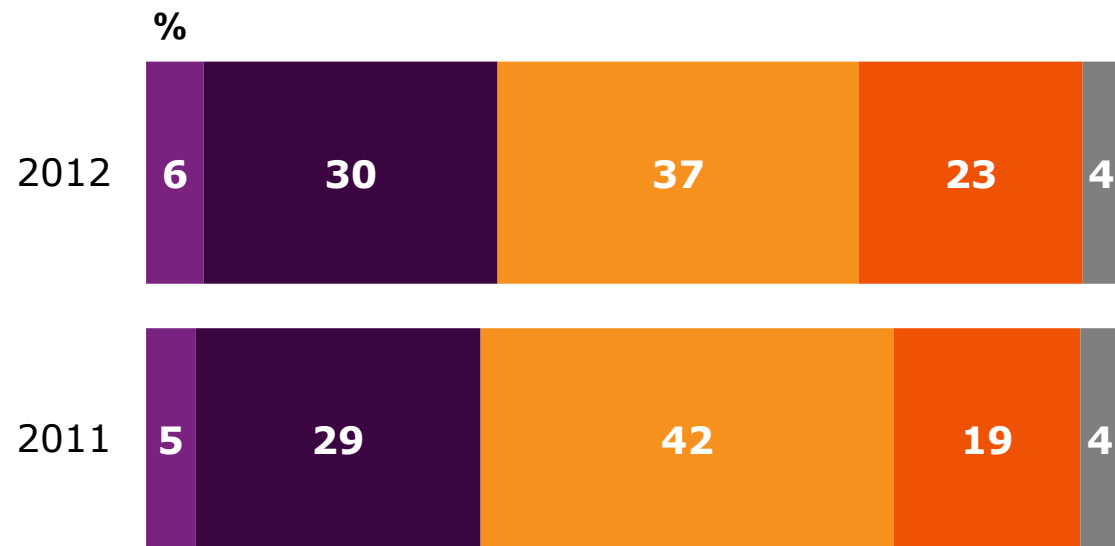
Wspierające ochronę środowiska działania indywidualne i zachowania konsumenckie

Cel: Identyfikacja skali zachowań, które (intencjonalnie lub nie) wspierają ochronę środowiska

- Czy i na ile zwraca się uwagę na oznaczenia związane z ekologią i środowiskiem?
- Jaka jest znajomość oznaczeń/certyfikatów związanych ze środowiskiem?
- Czy i na ile zwraca się uwagę na miejsce wytworzenia (okolica) produktów, które są kupowane?
- Czy i na ile zwraca się uwagę na sposób opakowania produktów (ekologiczny)?
- Czy i na ile korzysta się z toreb wielokrotnego użytku?
- Czy i na ile w polskich domach marnuje się żywność?
- Czy i na ile zwraca się uwagę na ograniczanie zużycia wody?
- Jakie działania podejmowane są w związku z oszczędzaniem energii?
- Czy planuje się działania zwiększające efektywność energetyczną i umożliwiające zmniejszenie rachunków za energię?
 - Jaka jest gotowość do ponoszenia kosztów związanych z ochroną środowiska np. płacenia więcej za produkty/usługi bardziej ekologiczne?
 - Jaka jest gotowość do ponoszenia kosztów związanych z ochroną środowiska np. płacenia więcej za produkty/usługi bardziej ekologiczne?
- Czy i na ile Polacy uczestniczą się w akcjach proekologicznych?

Jak często wykonuje Pan(i) następujące czynności?

Zwracam uwagę na oznaczenia związane z ekologią i środowiskiem.

■ zawsze ■ często ■ rzadko ■ wcale ■ trudno powiedzieć

Oznaczenia ekologiczne

Jednym z zachowań konsumenckich wspierających ochronę środowiska jest zwracanie uwagi podczas zakupów na oznaczenia związane z ekologią i środowiskiem. Do wykonywania tej czynności, z różną częstotliwością, przyznaje się trzy czwarte Polaków (73%), z czego największą grupę (37%) stanowią osoby, które rzadko sprawdzają oznaczenia na produktach, w drugiej kolejności są badani, którzy oceniają, że robią to często (30%), a tylko 6% zawsze sprawdza jak dany produkt wpływa na środowisko. **Co czwarty respondent (23%) nigdy nie zwraca uwagi na oznaczenia ekologiczne.**

W porównaniu z wynikami z 2011 nieznacznie wzrósł odsetek osób, które deklarują, że nigdy nie sprawdzają, czy na opakowaniu znajdują się oznaczenia związane ze środowiskiem (z 19% do 23%) i tym samym spadł odsetek tych, którym zdarza się to robić (z 76% do 73%).

Mężczyźni częściej niż kobiety nie zwracają uwagi na oznaczenia związane z ekologią (26% do 20%). Znaczenie ma również wykształcenie – im jest niższe, tym częściej respondenci przyznają, że nie jest to dla nich ważne (od 13% wśród osób z wykształceniem wyższym do 40% z wyższym). Ponadto, co jest dość oczywiste, osoby gorzej sytuowane nie sprawdzają oznaczeń na produktach (35%), a osoby gotowe ponieść dodatkowy koszt na rzecz ekologicznych rozwiązań robią to częściej (tylko 8% z nich nie robi tego nigdy).

Oznaczenia ekologiczne

Nadaje się do recydingu

Stokrotka

Znak ekologiczny EKO

Znak FSC

Energy Star

Znak MSC

Bezpieczny dla ozonu

Fairtrade

Produkcja ekologiczna (UE)

Czy znane jest Panu(i) dane oznaczenie?

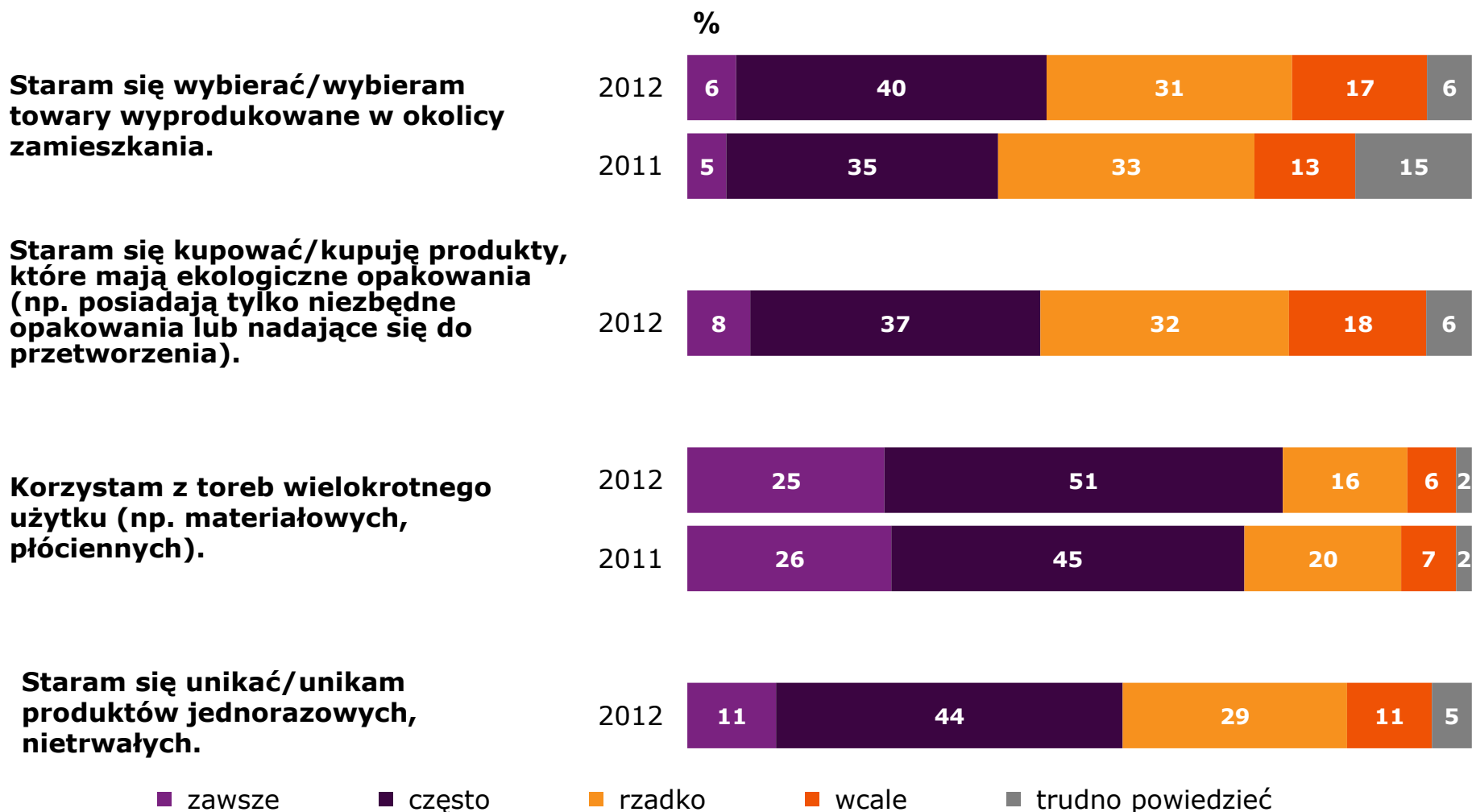

Znajomość oznaczeń ekologicznych

Spośród pokazanych respondentom oznaczeń związanych z ekologią i środowiskiem najbardziej znane jest „Nadaje się do recyklingu” – znak ten rozpoznaje ponad połowa ankietowanych (53%). Drugim pod względem rozpoznawalności jest „Znak ekologiczny EKO” - wskazało go 40% badanych. Mniej niż 30% ankietowanych znane są oznaczenia: „Energy Star” (29%), „Bezpieczny dla ozonu” (28%) oraz „Produkcja ekologiczna (UE)” (27%). Co piąty badany (21%) widział znak „Stokrotka”, 12% respondentów rozpoznaje znak „FSC”, a co dziesiąty (10%) „Fairtrade”. a 8% „Znak MSC”.

Osoby, które deklarują, że zwracają uwagę na oznaczenia (zawsze lub często) rozpoznają znaki ekologiczne znacznie lepiej niż te, które nie mają tego w zwyczaju. Respondenci są zatem w swych postawach i deklaracjach konsekwentni, natomiast warto też zaznaczyć, że są osoby, które deklaracje składają na wyrost – niemal co piąta osoba (18%), która twierdzi, że zwraca uwagę na oznaczenia związane z ekologią, spośród pokazanych znaków zna co najwyżej jeden.

Jak często wykonuje Pan(i) następujące czynności?

Zachowania konsumentckie

Najpopularniejszym zachowaniem konsumentckim wspierającym ochronę środowiska jest korzystanie z toreb wielokrotnego użytku – co czwarty badany (25%) zawsze korzysta z tego typu toreb, połowa (51%) robi to często, 16% - rzadko. Robiąc zakupy, z toreb wielokrotnego użytku nie korzysta 6% Polaków.

W porównaniu do 2011 roku wzrósł odsetek osób często używających toreb wielokrotnego użytku (z 45% do 51%), do czego zapewne przyczynia się wprowadzenie przez sklepy opłat za jednorazowe reklamówki.

6% zawsze, a 40% często stara się wybierać towary wyprodukowane w okolicy zamieszkania. Co trzeci badany (31%) mówi, że rzadko się nad tym zastanawia, a mniej niż co piąty (17%) respondent nigdy nie kupuje produktów regionalnych. W ciągu ostatniego roku wzrósł odsetek badanych, którzy często decydują się na towary wyprodukowane w sąsiedztwie (z 35% do 40%).

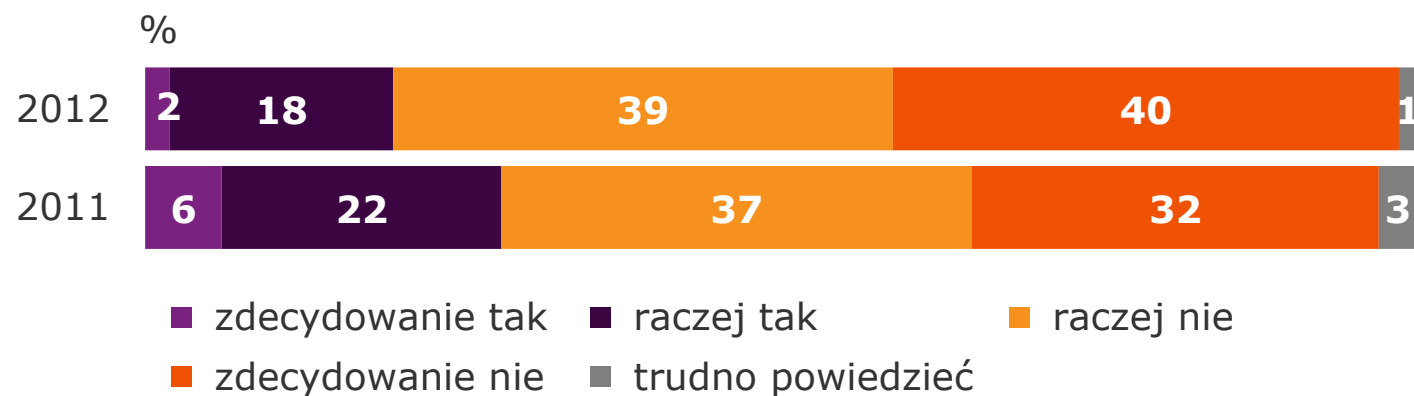
Pytanie o opakowania zostało zadane po raz pierwszy w 2012 roku. Zawsze kupuję produkty, które mają ekologiczne opakowania – takie zdanie podzieliła 8% badanych. 37% stara się robić to często, a 32% rzadko zwraca uwagę na opakowanie. Mniej niż co piąty respondent nie robi tego nigdy.

Zachowania konsumencie

Co dziewiąty respondent (11%) zawsze unika produktów jednorazowych, tyle samo nie robi tego nigdy. 44% często stara się unikać produktów nietrwałych lub jednorazowych, a 29% robi to rzadko. Również to pytanie zostało zadane po raz pierwszy w tym roku.

Niezależnie od cech społeczno-demograficznych konsumenci wykonują powyższe czynności z podobną częstotliwością. Częstszemu wykonywaniu czynności wspierających ochronę środowiska sprzyja bardziej rozwinięta postawa proekologiczna – regularne segregowanie śmieci czy gotowość do ponoszenia wyższych kosztów na rzecz rozwiązań ekologicznych.

Na ile zgadza się Pan(i) ze stwierdzeniem? - Mam poczucie, że w moim domu marnuje się żywność.

Marnowanie żywności

Zarówno w tym, jak i w zeszłym roku zapytano Polaków, na ile zgadzają się ze stwierdzeniem „mam poczucie, że w moim domu marnuje się żywność”. Wyniki można uznać za satysfakcjonujące, gdyż **nastąpił spadek odsetka osób, które przyznają, zarówno w sposób zdecydowany (z 6% do 2%), jak i umiarkowany (22% do 18%), że w ich domach niepotrzebnie wyrzuca się jedzenie**. Równocześnie więcej jest gospodarstw domowych, w których do takich incydentów nie dochodzi (wzrost z 37% do 39% „raczej nie” i z 32% do 40% „zdecydowanie nie”).

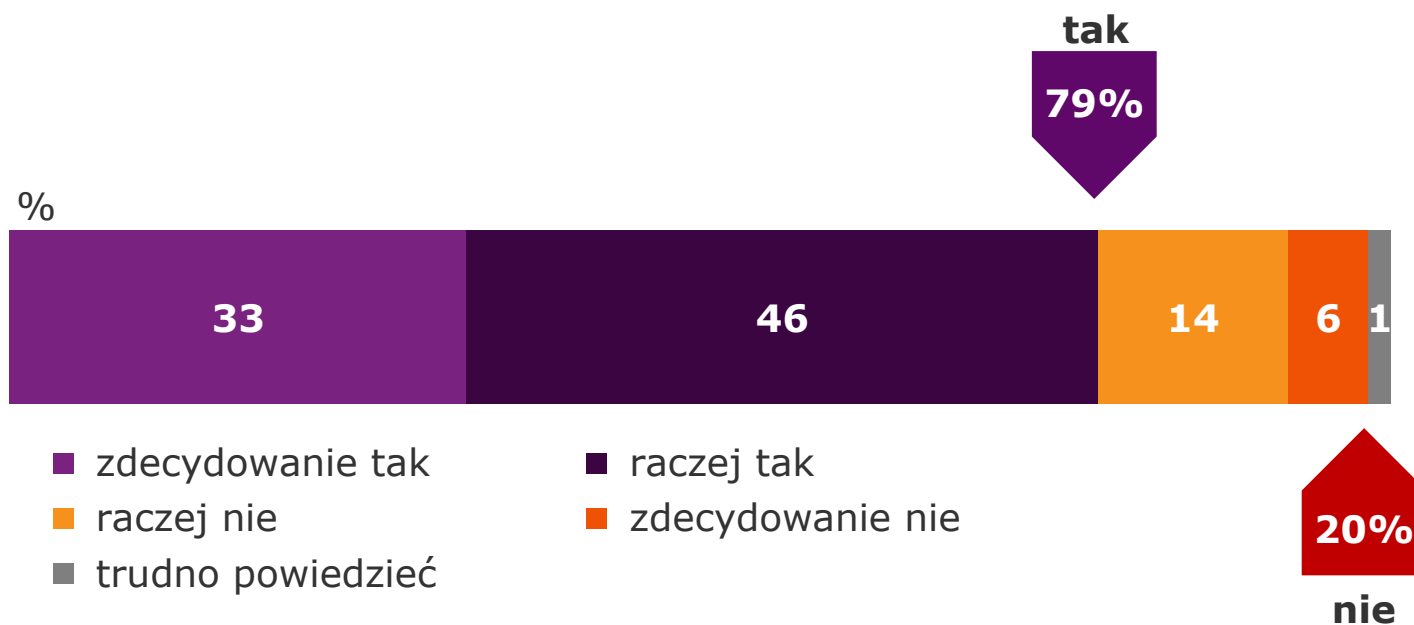
Należy pamiętać, że pytanie to jest z gatunku kłopotliwych, co oznacza, że badani niechętnie przyznają się do wykonywania czynności powszechnie uznawanych za nieodpowiednie. W związku z tym uzyskane odsetki odpowiedzi „zdecydowanie tak” i „raczej tak” mogą być zaniżone.

Ogólnie też nie wiemy, czy zmiany zachowań są spowodowane wzrostem świadomości badanych, czy też wynikają z pogorszenia się kondycji materialnej gospodarstw domowych.

Marnowanie żywności a cechy społeczno-demograficzne badanych

Spośród grup istotnie częściej przyznających się do marnowania żywności można wyróżnić osoby z wyższym wykształceniem (26%), badanych dobrze oceniających sytuację materialną swoich gospodarstw (30%) oraz kierowników i specjalistów (35%). Po przeciwnej stronie mamy zaś osoby z wykształceniem podstawowym (12%), emerytów i rencistów (12%) oraz badanych w wieku 60 i więcej lat (12%). Można zatem stwierdzić, że poczucie marnowania żywności częściej towarzyszy osobom zamożnym, które mogą pozwolić sobie na większy, nie zawsze uzasadniony, zakup żywności oraz osobom, które z racji zajmowanego stanowiska spędzają więcej czasu poza domem i w mniejszym stopniu kontrolują zawartość swoich lodówek. Natomiast rzadziej marnuje się żywność w domach osób, które na takie marnotrawstwo pozwolić sobie po prostu nie mogą.

Na ile zgadza się Pan(i) ze stwierdzeniem? - Zwracam uwagę na ograniczenie zużycia wody (np. podczas mycia naczyń lub kąpieli).

Oszczędzanie wody

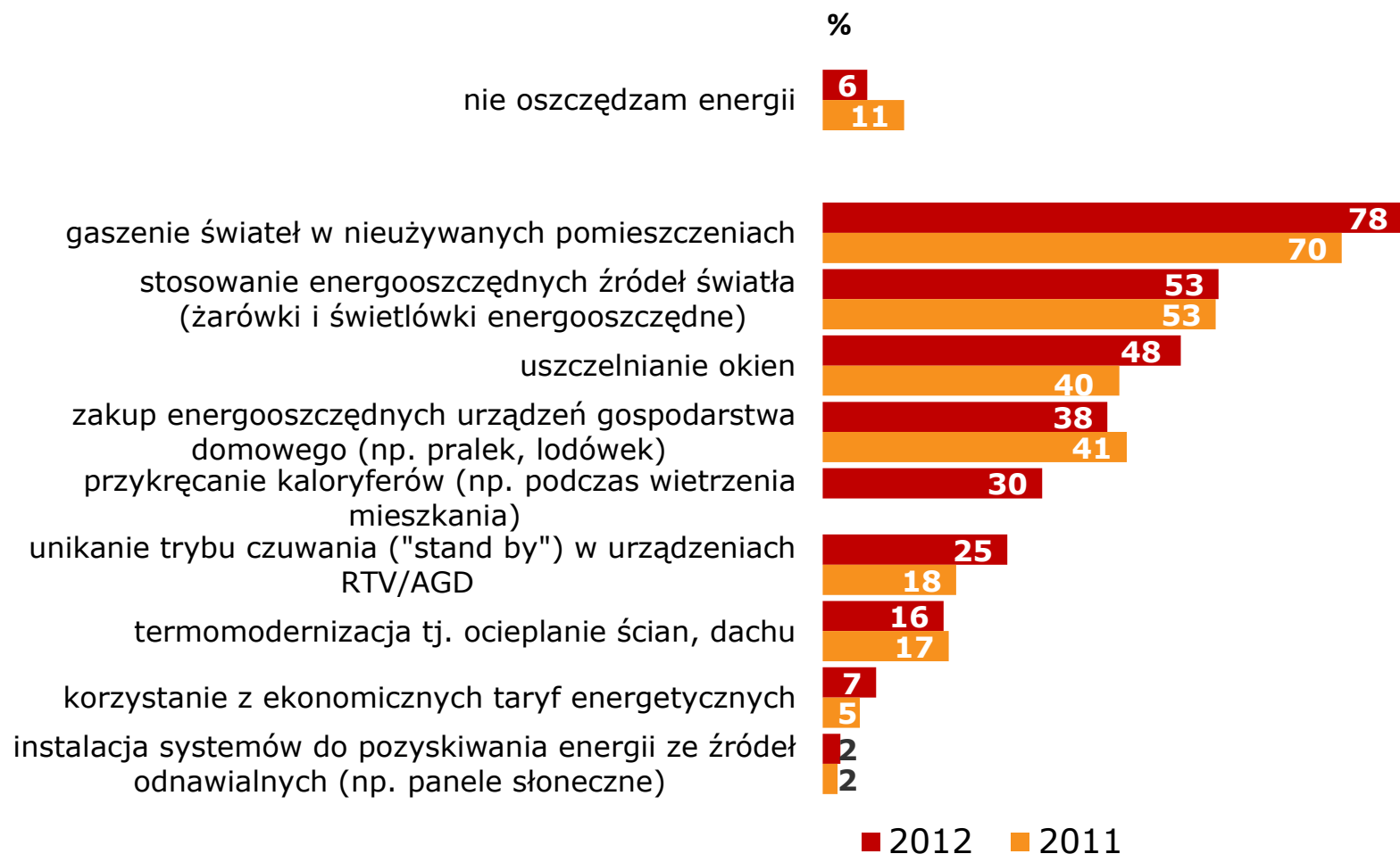
Zwracam uwagę na ograniczenie zużycia wody podczas mycia naczyń lub podczas kąpieli – jedna trzecia Polaków (33%) zgadza się z tą opinią w sposób zdecydowany, a prawie połowa (46%) w sposób umiarkowany. **Co piąty badany (20%) przyznaje, że nie oszczędza wody – 14% raczej nie, a 6% zdecydowanie tego nie robi.**

Kobiety częściej niż mężczyźni deklarują, że zwracają uwagę na zużycie wody (81% wobec 77%). Natomiast osoby najmłodsze – w wieku 15-19 lat – zdecydowanie częściej od innych mówią, że tego nie robią (30%).

Oszczędnemu zużyciu wody sprzyja postawa ekologiczna – badani, którzy segregują śmieci regularnie (86%), zawsze sprawdzają oznaczenia ekologiczne (90%), zgłaszają gotowość poniesienia dodatkowych kosztów na rzecz rozwiązań ekologicznych (89%) oraz planują podjąć działania zwiększające efektywność energetyczną w ich domach (87%) częściej zwracają uwagę na zużycie wody.

Przy okazji warto wspomnieć, że w zeszłym roku respondentów pytano o to, czy ich zdaniem Polska jest krajem zasobnym w wodę. Tamto badanie pokazało, że problematyka deficytu wody jest w społeczeństwie polskim mało znana, a ponad 60% ankietowanych odpowiedziało twierdząco. Bieżąca edycja pokazuje, że mimo braku wiedzy o sytuacji własnego kraju, Polacy są skłonni oszczędzać wodę.

Czy oszczędza Pan(i) energię w domu, czy też nie? Jeśli tak, to w jaki sposób?*

*W roku 2012 respondentów zapytano o dodatkowe zachowanie - „przykręcanie kaloryferów”.

Oszczędzanie energii

Tylko 6% Polaków deklaruje, że nie oszczędza energii elektrycznej w swoim domu i jest to wynik prawie o połowę niższy niż w 2011 roku (spadek o 5 punktów procentowych). Pozostałe 94% respondentów mówi, że oszczędza energię i to zazwyczaj na kilka sposobów. Najpopularniejszymi, podobnie jak w roku ubiegłym, są: gaszenie świateł w nieużywanych pomieszczeniach (78%) oraz stosowanie energooszczędnych źródeł światła (53%). Nieco mniej niż połowa badanych wspomina o uszczelnianiu okien (48%), a 38% o zakupie energooszczędnych urządzeń gospodarstwa domowego. Nie więcej niż jedna trzecia wymienia: przykręcanie kaloryferów (30%), unikanie trybu czuwania w urządzeniach RTV/AGD (25%) lub termomodernizację budynku (16%). Mniej niż co dziesiąty respondent korzysta z ekonomicznych taryf energetycznych (7%) i z systemów do pozyskiwania energii ze źródeł odnawialnych (2%).

Wśród osób w wieku 20-29 lat (10%) oraz uczniów i studentów (12%) odsetek, tych którzy nie oszczędzają energii jest wyższy niż wśród innych grup społeczno-demograficznych. Ogólnie jednak Polacy nie różnią się szczególnie w kwestii oszczędzania energii.

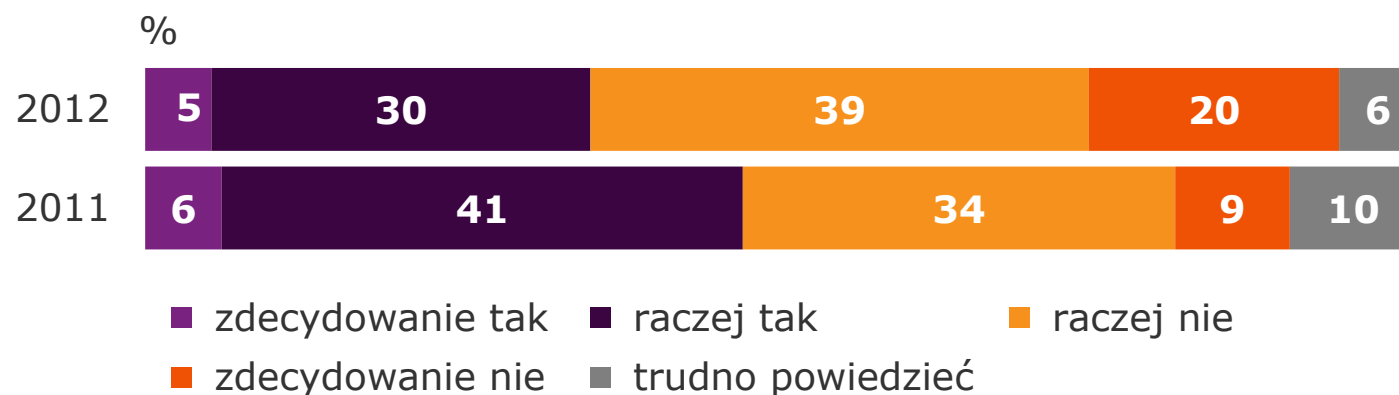
Czy w najbliższym roku w Pana(i) domu planuje się podjęcie dodatkowych działań, które zwiększą efektywność energetyczną i umożliwią zmniejszenie rachunków za energię?

Planowane inwestycje w efektywność energetyczną

W co piątym domu (19%) planuje się w najbliższym roku podjęcie dodatkowych działań, które zwiększą efektywność energetyczną i umożliwią zmniejszenie rachunków za energię. Planów takich nie ma 71% badanych, a co dziesiąty (10%) respondent nie potrafi odpowiedzieć na pytanie. Niezależnie od cech społeczno-demograficznych ankietowani odpowiadali podobnie.

Na ile zgadza się Pan(i) ze stwierdzeniem? - Wybieram rozwiązania ekologiczne, nawet wtedy, gdy oznacza to dodatkowy koszt.

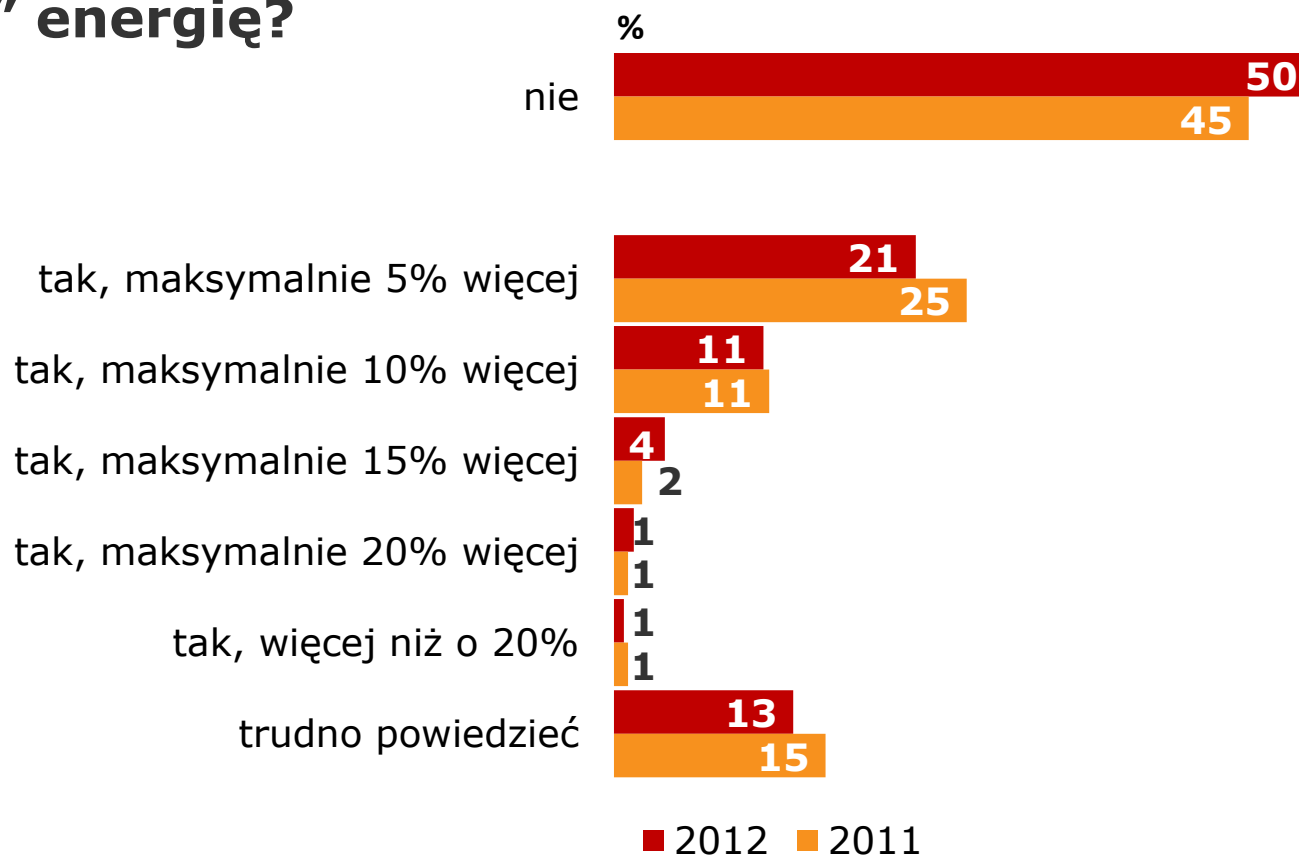
Gotowość ponoszenia dodatkowych kosztów związanych z wyborem rozwiązań ekologicznych

Co trzeci Polak (35%) deklaruje gotowość ponoszenia dodatkowych kosztów związanych z wyborem rozwiązań ekologicznych. Większość (59%) natomiast nie decyduje się na wybór takich rozwiązań, jeśli istnieją inne, tańsze metody.

W ciągu ostatniego roku poważnie zmalał odsetek wybierających rozwiązania ekologiczne niezależnie od ich ceny – spadek z 47% do 35%. Prawdopodobnie wyniki te są odzwierciedleniem kryzysu, który zmusza Polaków do oszczędniejszego stylu życia.

Respondenci, którzy zauważają ekologiczne działania gminy sami również chętniej zachowują się pro-ekologicznie, nawet jeśli wiąże się to z dodatkowymi kosztami (49%). Ponadto badani, którzy zwracają uwagę na oznaczenia związane z ekologią i środowiskiem (zawsze – 78%, często – 57%) oraz regularnie segregują śmieci (45%) częściej gotowi są wybierać rozwiązania ekologiczne niezależnie od kosztów. Potwierdza to hipotezę, że osoby, które są gotowe ponieść dodatkowy koszt na rzecz rozwiązań ekologicznych, generalnie wykazują się bardziej rozwiniętą postawą ekologiczną.

Czysta energia to energia, która nie jest uciążliwa dla środowiska naturalnego. Pozyskuje się ją ze źródeł odnawialnych np. energia słoneczna, wiatrowa, wodna, geotermalna. Czy był(a)by Pan(i) skłonna wydać więcej na „czystą” energię?

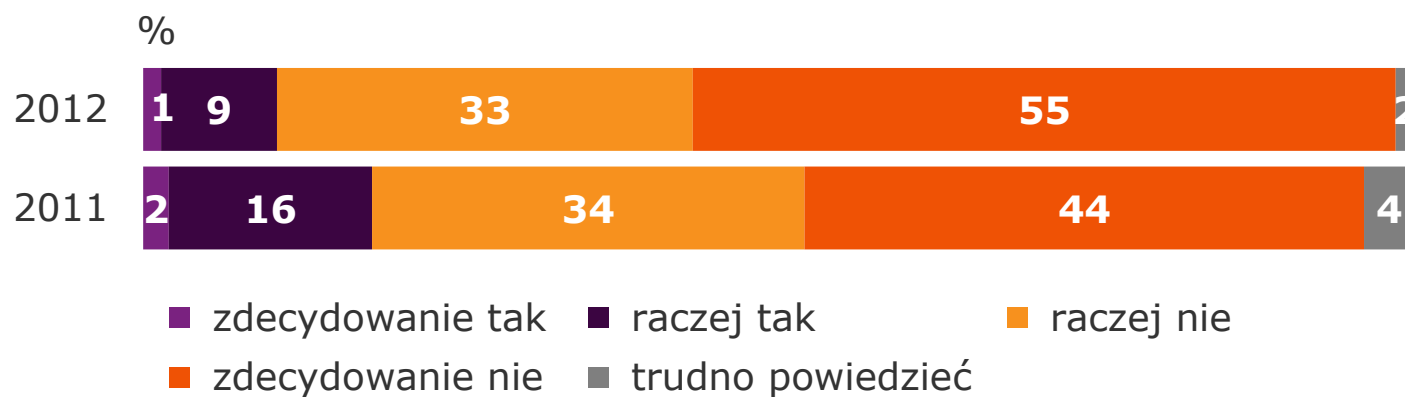

Gotowość do wydania więcej na czystą energię

Również w przypadku gotowości do wydania więcej na „czystą” energię widać wpływ kryzysu. **W porównaniu do 2011 roku nastąpił wzrost – z 45% do 50% – odsetka osób, które deklarują, że nie byłyby skłonne wydać więcej na energię pozyskiwaną ze źródeł odnawialnych.** Osoby gotowe wydać więcej na energię, która nie jest uciążliwa dla środowiska najczęściej zaakceptowałyby wzrost maksymalnie o 5% w porównaniu do obecnie ponoszonych kosztów (21%). Na maksymalnie 10% wzrost zgodziłby się co dziewiąty respondent (11%). Wyższy wzrost cen zaakceptowałyby 6% badanych.

Nie jest zaskoczeniem, że osoby lepiej sytuowane częściej gotowe są zaakceptować wyższe wydatki na „czystą” energię (53% zgodziłoby się na taką podwyżkę). Ponad połowa respondentów zgłaszających gotowość ponoszenia dodatkowych kosztów na rzecz rozwiązań ekologicznych (53%) konsekwentnie trzyma się swoich przekonań. Ponadto im lepiej wykształceni są ankietowani, tym częściej skłonni są wydać więcej na rzecz energii ze źródeł odnawialnych (od 25% wśród badanych z wykształceniem podstawowym do 49% wśród respondentów z wykształceniem wyższym).

Na ile zgadza się Pan(i) ze stwierdzeniem? - Biorę udział w kampaniach i akcjach proekologicznych

Udział w kampaniach i akcjach proekologicznych

Udział w kampaniach i akcjach proekologicznych jest dość rzadkim zjawiskiem w Polsce – jedynie co dziesiąty ankietowany (10%) podejmuje tego typu aktywność. Dodatkowo odsetek ten spadł o 8 punktów procentowych w porównaniu z poprzednim badaniem i tym samym wzrósł odsetek – z 78% do 88% – osób, które nie uczestniczą w akcjach proekologicznych.

Jak pokazują dane udział w kampaniach i akcjach prośrodowiskowych nie zależy od wieku, wykształcenia ani od miejsca zamieszkania. Zależy natomiast od płci – mężczyźni częściej niż kobiety zgadzają się ze stwierdzeniem „biorę udział w kampaniach i akcjach proekologicznych” (13% do 8%). Również i w tym przypadku postawa proekologiczna sprzyja podejmowaniu takich akcji (29% – zawsze, 18% – często sprawdzam oznaczenia związane z ekologią i środowiskiem; 23% – wybieram rozwiązania ekologiczne, nawet wtedy, gdy oznacza to większy koszt).

8

Wizerunek Ministerstwa Środowiska

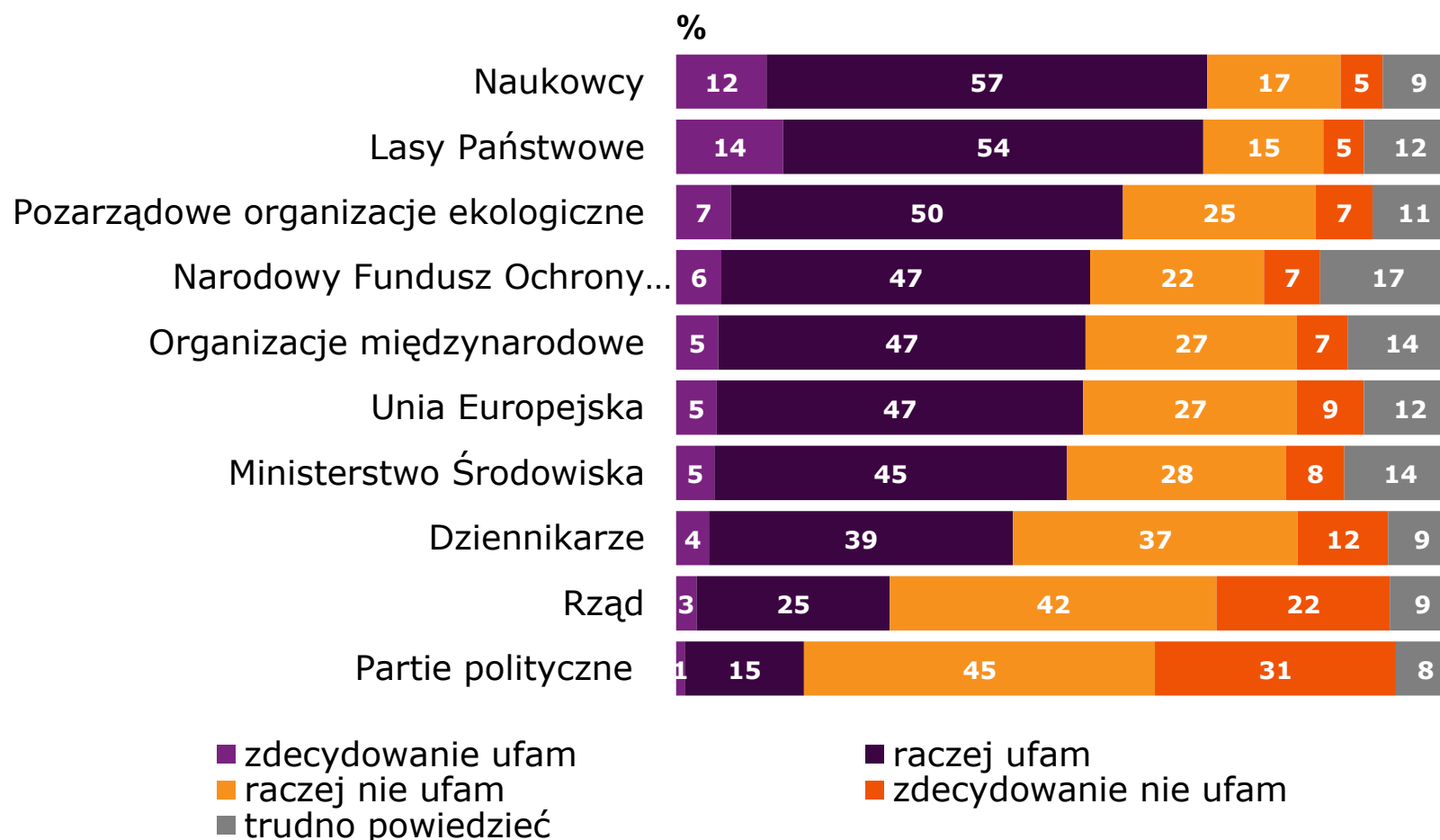

Wizerunek Ministerstwa Środowiska

Cel: Identyfikacja wizerunku Ministerstwa Środowiska – tego, jak postrzegane jest na tle innych instytucji, jak jest oceniane i czy jego działania przekładają się na pożądany obraz w świadomości opinii publicznej (weryfikacja komunikacji zewnętrznej).

- Jakie jest zaufanie do instytucji w kontekście kwestii związanych ze środowiskiem naturalnym?
- Jak postrzegana i oceniana jest działalność Ministerstwa Środowiska?

Jeśli chodzi o kwestie związane ze środowiskiem naturalnym, to na ile ufa bądź nie ufa Pan(i) następującym instytucjom lub osobom?

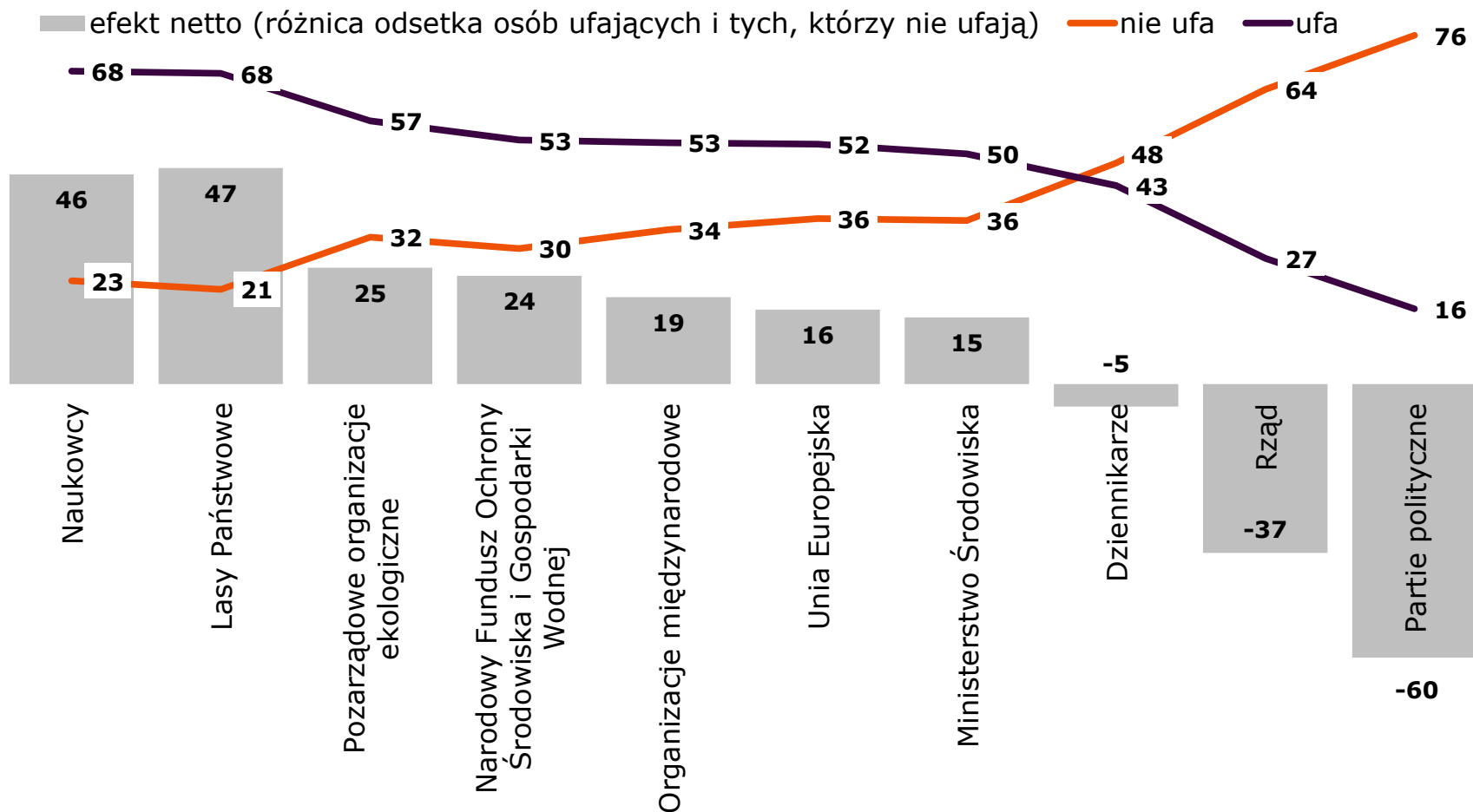
Środowisko naturalne – zaufanie do osób i instytucji w ujęciu czasowym

*W roku 2012 pierwszy raz respondentów zapytano o Lasy Państwowe.

Bilans zaufania do osób i instytucji

%

Środowisko naturalne – zaufanie do osób i instytucji

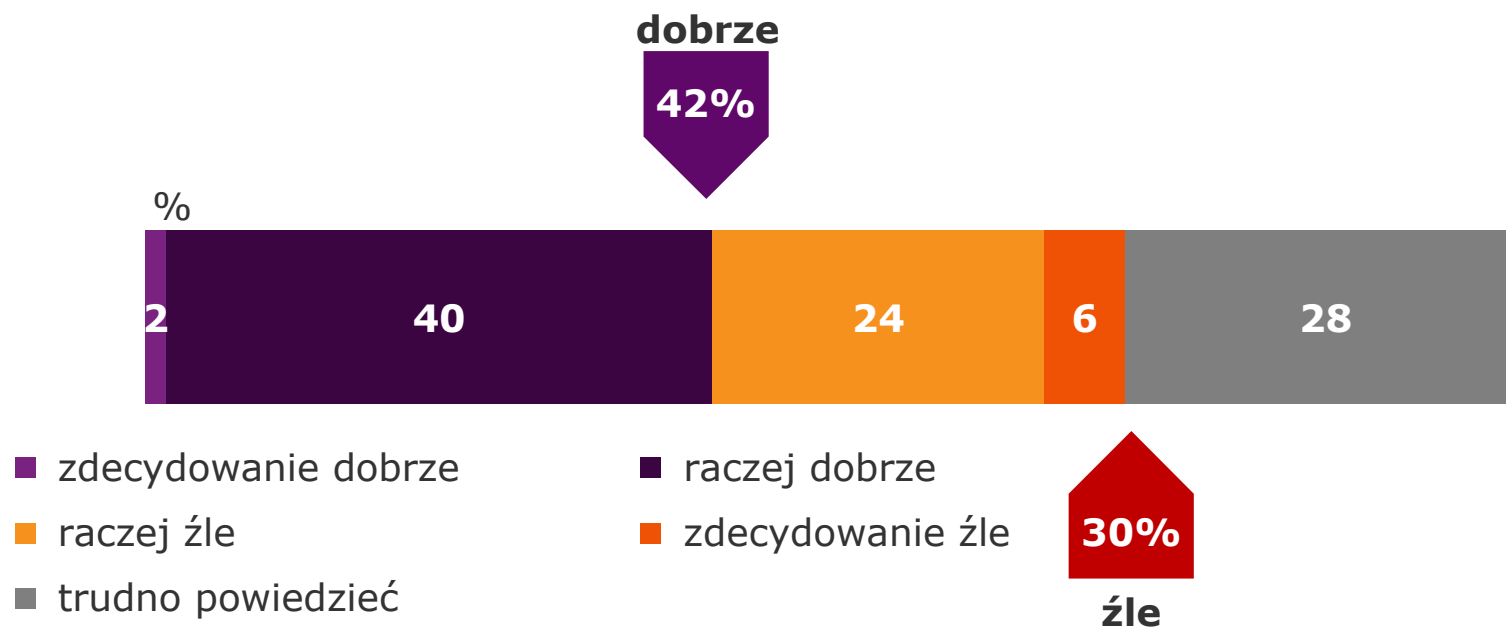
W kontekście kwestii dotyczących środowiska naturalnego instytucje lub kategorie osób cieszą się różnym zaufaniem. **Widać, że od ubiegłego roku zaufanie do wszystkich badanych podmiotów zmniejszyło się.** Może to mieć związek z szeroko komentowanym kryzysem gospodarczym oraz licznymi aferami, które poruszyły opinię publiczną – regularnie badane przez TNS Polska nastroje społeczne Polaków systematycznie pogarszają się. Nie może zatem dziwić, że zaufanie instytucjonalne również ma się gorzej. Wyniki innych prowadzonych badań potwierdzają spadek społecznego zaufania do instytucji władzy. Polacy w większości krytycznie oceniają działania rządu, premiera i prezydenta, nie darzą zaufaniem Sejmu czy Senatu.

Środowisko naturalne – zaufanie do osób i instytucji

W oparciu o wyniki „Badania świadomości i zachowań ekologicznych mieszkańców Polski” zdecydowanie najbardziej Polacy ufają naukowcom (68%) oraz Lasom Państwowym, które w badaniu pojawiły się po raz pierwszy (68%). Na kolejnych miejscach pod względem zaufania znajdują się pozarządowe organizacje ekologiczne (57%), Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (53%), organizacje międzynarodowe (53%), Unia Europejska (52%), czy Ministerstwo Środowiska (52%). Mniej niż połowa badanych ufa dziennikarzom (43%). Zaś zdecydowanie najmniejszym zaufaniem cieszy się rząd (27%) oraz partie polityczne (16%).

Ogólnie więc, **zaufanie do Ministerstwa Środowiska jest podobne do tego, jakim Polacy darzą Unię Europejską, co istotne Ministerstwo wypada lepiej nie tylko od dziennikarzy, ale też od rządu, z którym w naturalny sposób może być kojarzone.**

Jak ogólnie ocenia Pan(i) działalność Ministerstwa Środowiska?

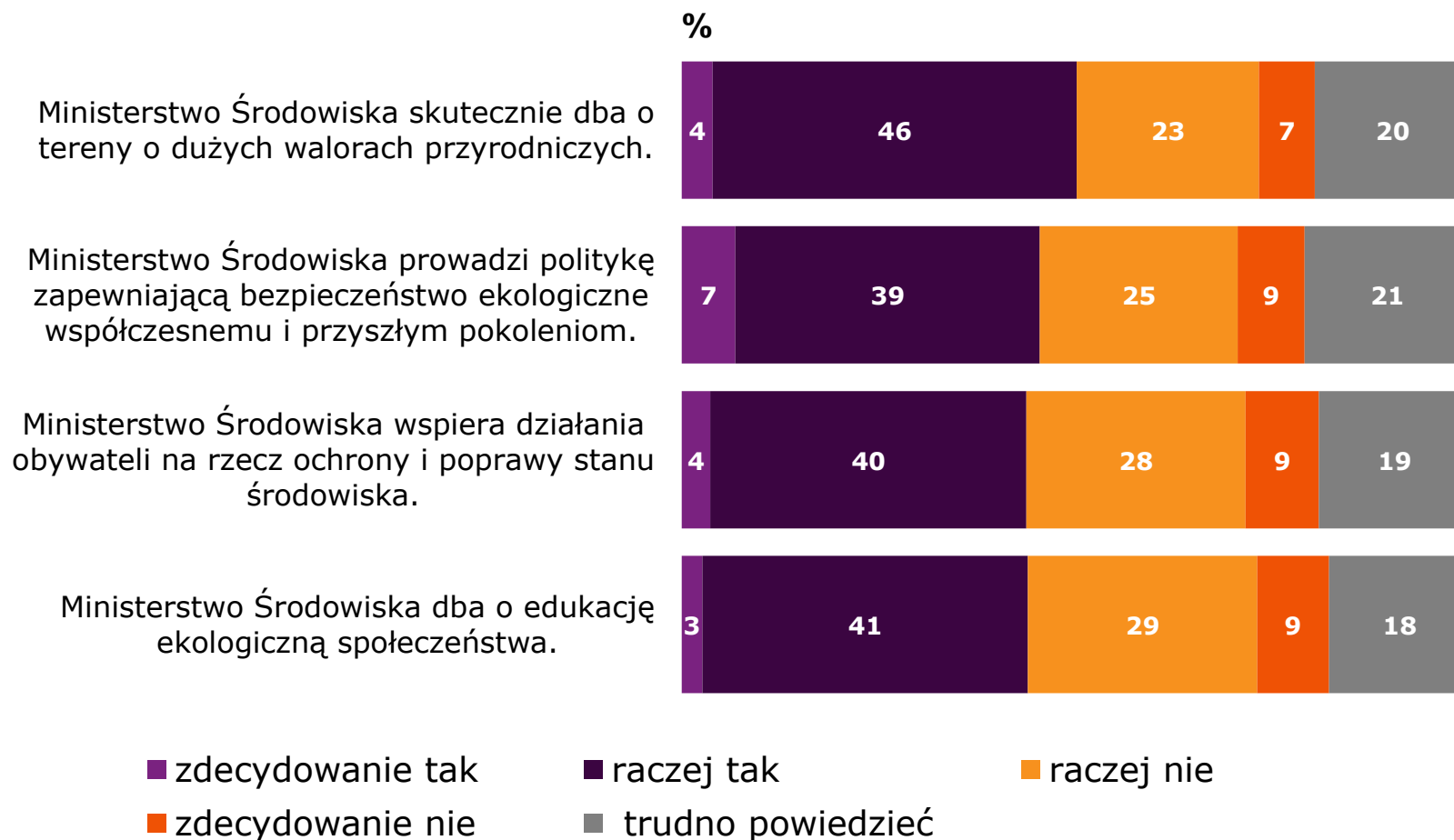

Ogólna ocena Ministerstwa Środowiska

O ile połowa Polaków darzy Ministerstwo Środowiska zaufaniem, o tyle mniej, bo 42%, dobrze ocenia jego działalność. Trzeba jednak podkreślić, że złe zdanie o Ministerstwie ma 30% badanych (a więc większa jest skłonność do wystawiania ocen pozytywnych) i prawie tyle samo (28%) nie potrafi Ministerstwa ocenić. Wysoki udział odpowiedzi „trudno powiedzieć” może świadczyć o tym, że ludziom z przekazu medialnego oraz z własnego codziennego doświadczenia trudno jest wyodrębnić działania samego Ministerstwa.

Warto również podkreślić, że na pytanie o ocenę działalności Ministerstwa Środowiska Polacy niezależnie od szeregu swoich cech odpowiadają podobnie. Cecha, która zdecydowanie najbardziej różnicuje stosunek do Ministerstwa, to ocena stanu środowiska naturalnego – jeśli ktoś ocenia ten stan dobrze, to jest bardziej skłonny dobrze oceniać Ministerstwo (53% pozytywnych ocen i 21% negatywnych), analogicznie jeśli stan środowiska oceniany jest źle, to automatycznie gorzej oceniane jest Ministerstwo (33% pozytywnych ocen i 41% negatywnych).

Na ile zgadza się Pan(i) ze stwierdzeniem?

Ocena wybranych działań Ministerstwa Środowiska

Poza ogólną oceną badanych proszono również o odniesienie się do bardziej szczegółowych obszarów działań Ministerstwa Środowiska. Analizowane stwierdzenia – kwestia dbałości o tereny o dużych walorach przyrodniczych, prowadzenia polityki ekologicznej zapewniającej bezpieczeństwo współczesnemu i przyszłym pokoleniom, wspieranie działań obywateli na rzecz ochrony i poprawy stanu środowiska oraz dbałość o edukację ekologiczną – oceniane są analogicznie jak całe Ministerstwo. Ponad 40% ankietowanych zgadza się ze stwierdzeniami, około 30% nie zgadza się, a mniej więcej 20% nie ma zdania.

Takie wyniki mogą oznaczać, że wszelkie opinie o Ministerstwie – czy to ta ogólna, czy szczegółowe – reprezentują tak naprawdę jedną postawę, która nie jest ugruntowana w wiedzy na temat Ministerstwa i jego działań.

Ministerstwo Środowiska ma zatem spory potencjał komunikacyjny. Istnieje pewien kredyt zaufania i w zależności od tego jak Ministerstwo kształtować chce swoją relację z obywatelami, można budować u ludzi postawy w większym stopniu osadzone w wiedzy i konkretnych informacjach.

9

Charakterystyka głównych wskaźników

Główne wskaźniki

W przypadku omawianego projektu przedmiotem badania jest świadomość oraz zachowania ekologiczne mieszkańców Polski. Równocześnie celem jest, by świadomość ta rozwijała się, była na coraz wyższym poziomie oraz by zachowania ekologiczne były coraz powszechniejsze.

Na następnych stronach znajdują się wybrane w toku tworzenia koncepcji badania główne wskaźniki, które diagnozują stan świadomości i zachowań ekologicznych. Charakter wskaźników określono według trzech podstawowych obszarów: opinie, wiedza i zachowania. Ogólnie ze względu na zdiagnozowany w innych badaniach problem najmłodszej grupy wiekowej (15-19 lat) poza wskaźnikami dla ogółu badanej populacji wyróżniono również wskaźniki dla najmłodszych. Jeśli wartość dla grupy 15-19 będzie się różnić istotnie statystycznie od wartości głównego wskaźnika, to wartość ta opatrzona będzie symbolem gwiazdki (np. 15*).

Warto przy tym wspomnieć, że pomiar wielu wskaźników po raz pierwszy dokonuje się w bieżącej edycji badania.

Liczebności prób w poszczególnych edycjach badania wynosiły – w roku 2011 1004 badanych w tym 75 osób w wieku 15-19 lat, w roku 2012 1000 badanych w tym 77 osób w wieku 15-19 lat.

Wartości wskaźników

	Wskaźnik	2011	2012
1 Odsetek Polaków, którzy uważają, że ochrona środowiska może pozytywnie wpłynąć na rozwój gospodarczy kraju	1A 15 +	Brak	76%
	1B 15-19	Brak	82%
2 Odsetek Polaków, którzy uważają, że poprawa stanu środowiska zależy od aktywności każdego z nas	2A 15 +	Brak	54%
	2B 15-19	Brak	52%

Wartości wskaźników

	Wskaźnik	2011	2012
3 Odsetek Polaków znających pojęcie „bioróżnorodność”	3A 15 +	Brak	38%
	3B 15-19	Brak	42%
4 Odsetek Polaków znających pojęcie „zrównoważony rozwój”	4A 15 +	Brak	42%
	4B 15-19	Brak	38%
5 Odsetek Polaków znających pojęcie „zrównoważony transport”	5A 15 +	Brak	36%
	5B 15-19	Brak	32%
6 Odsetek Polaków pojęcie „zielona gospodarka”	6A 15 +	Brak	49%
	6B 15-19	Brak	49%

Wartości wskaźników

	Wskaźnik	2011	2012
7 Odsetek Polaków, w których gospodarstwach domowych, segreguje się śmieci regularnie	7A 15 +	45%	44%
	3B 15-19	33%*	38%
8 Odsetek Polaków, którzy <u>zawsze</u> zwracają uwagę na oznaczenia związane z ekologią i środowiskiem	8A 15 +	5%	6%
	4B 15-19	2%	4%
9 Odsetek Polaków którzy <u>zawsze</u> starają się kupować produkty, które mają ekologiczne opakowania	9A 15 +	Brak	8%
	5B 15-19	Brak	5%

Wartości wskaźników

	Wskaźnik	2011	2012
10 Odsetek Polaków, którzy wybierają produkty ekologiczne, nawet wtedy gdy oznacza to dodatkowy koszt	10A 15 +	47%	35%
	10B 15-19	41%	32%
11 Odsetek Polaków deklarujących podejmowanie działań w kierunku zwiększenia efektywności energetycznej	11A 15 +	89%	94%
	11B 15-19	81%*	92%
12 Odsetek Polaków, w których domach planuje się podjęcie działań zwiększających efektywność energetyczną	12 15 +	Brak	19%
13 Odsetek Polaków w wieku 15+, którzy nie są skłonni wydać więcej na „czystą” energię	13A 15 +	45%	50%
	13B 15-19	31%*	43%

Dane kontaktowe:

Joanna Skrzyńska
Zespół Badań Społecznych OBOP
w TNS Polska
M joanna.skrzynska@tnsglobal.com
T +48 22 598 96 73

